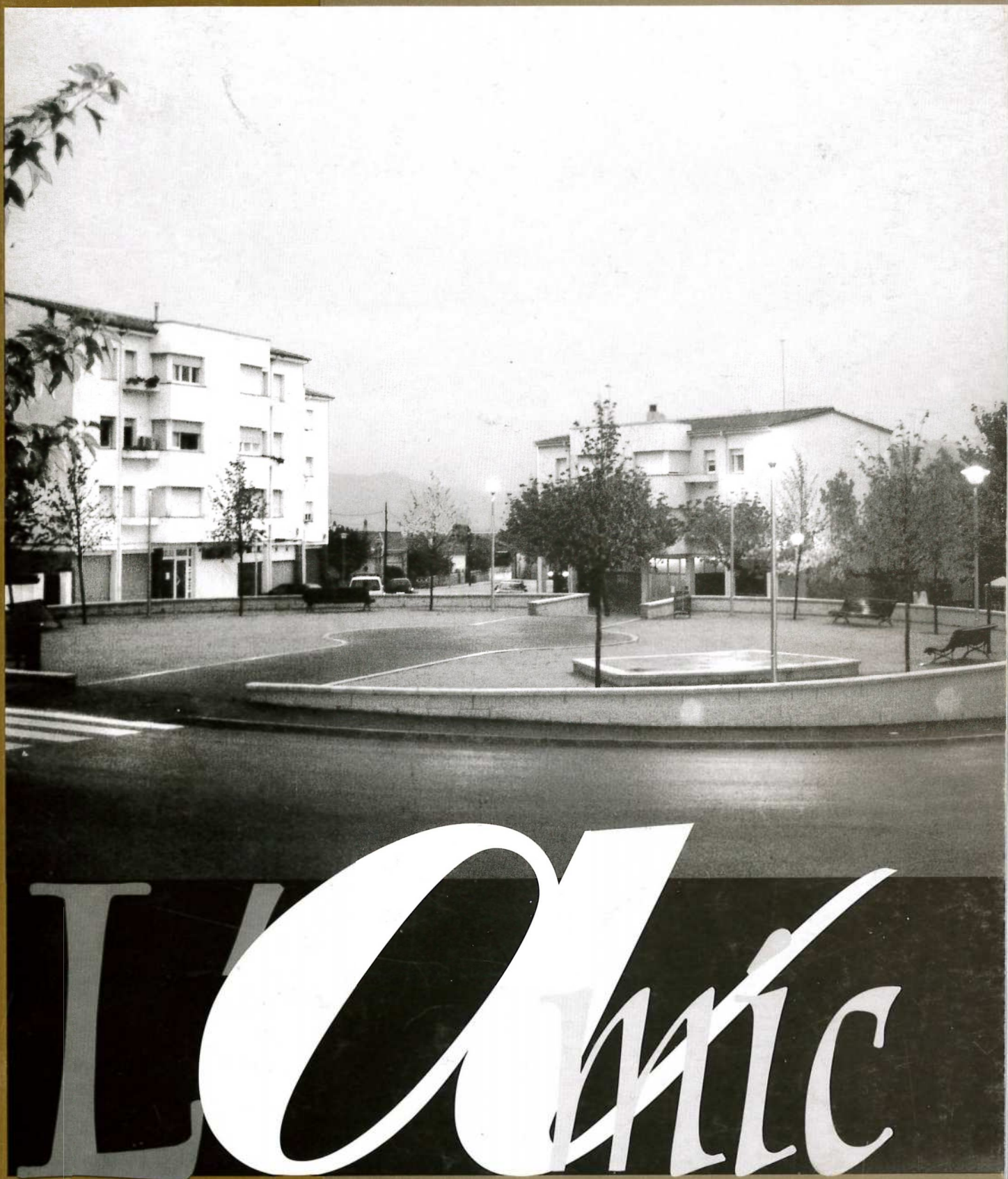

L'Amic

REVISTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

L'AMIC

3a època - Desembre 2000

19

Horaris de serveis municipals i altres

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí:

972 42 22 96/21 78 - Fax 972 42 10 12

E-mail: bonmatí@ddgi.es

Registre Civil de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 10 12

Jutjat de Pau de Bonmatí: 972 42 22 96 - Fax 972 42 10 12

CEIP Sant Jordi: 972 42 10 70 - Fax 972 42 31 50

Parròquia Santa Maria de Bonmatí: 972 42 08 07

Farmàcia M. José Medina: 972 42 22 31

Esplai de Sant Julià del Llor: 972 42 16 72

Banc Popular Espanyol: 972 42 00 19 - Fax 972 42 00 19

Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, sucursal de Bonmatí: 972 42 15 50 - Fax 972 42 04 58

Bar-Cafeteria Centre Cívic: 972 42 33 34

Bar-Restaurant Maria: 972 42 30 03

Restaurant La Barca: 972 42 09 63

Centre d'Emergències de Catalunya: 112

Centre d'Assistència Primària (CAP): 972 42 14 98/16 04

Fax 972 42 19 24

Creu Roja d'Anglès: 972 42 33 33

Mossos d'Esquadra: 972 84 27 57 - Fax 972 84 22 01

Urgències Mossos d'Esquadra: 088

Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil:

972 18 24 00 - Fax 972 18 24 03

Urgències Bombers: 085

Teisa Oficines: 972 20 48 68 - Fax 972 20 48 70

Teisa Terminal Autobusos: 972 20 02 75

Enher Gestions-Servei Clients: 900 50 77 50

Fax 972 41 13 75

Enher Avaries: 900 77 00 77

Enher Oficines: C/ Creu de Girona: 972 22 23 88

Correus: 972 42 22 21

Consell Comarcal de la Selva: 972 84 21 61

Fax 972 84 08 04

Consell Comarcal de la Selva, Servei de Recaptació:

972 84 01 78 - Fax 972 84 21 01

Oficines municipals: De dilluns a divendres, de 9 del matí a 2 de la tarda. Dilluns i dimecres, de 5 a 8 de la tarda.

Secretaria: De dilluns a dimecres, de 9 del matí a 2 de la tarda.

Alcaldia: Dilluns i dimecres, de 12 del migdia a 2/4 de 2 de la tarda. Cal concertar entrevista prèviament.

Serveis Tècnics: Dilluns, de 2/4 de 7 a 2/4 de 9 del vespre. Cal concertar visita prèviament.

Consultes mèdiques a Bonmatí:

Dr. Daniel López i ATS Flora Falgans: Dilluns, a les 5 de la tarda, i dimecres, a les 12 del migdia. L'ATS també rep consultes els dijous, a les 12 del migdia.

Dr. Manuel Roman i ATS Magda Bonet: Divendres, a les 8 del matí.

Centre d'Assistència Primària (CAP) d'Anglès:

Dra. Pilar Adroher (Pediatría): De dilluns a divendres, a les 9 del matí. Cal concertar visita prèviament.

Urgències: 24 hores (tot el dia).

Servei de notaria: Dimecres de 10 a 1 del matí prèvia concertació al telèfon 972 43 00 03.

Calendari de festes i tradicions local

Cavalcada de Reis: 5 de gener

Aniversari de la segregació del municipi: 22 de febrer

Marxa Popular Anar-hi anant: últim diumenge de febrer

Aplec de l'Església Parroquial de Sant Julià del Llor:

3r diumenge d'abril

Setmana Cultural CEIP Sant Jordi: setmana del 23 d'abril

Aplec de Calders: mes de març

Festa Major de Bonmatí: dilluns de Pasqua Granada

Sant Cristòfol: mes de juliol

Festa Major de Sant Julià del Llor: últim diumenge d'agost

Festa d'homenaje a la gent gran: 11 de setembre

Torronada: desembre

Mercat setmanal: dijous al matí

Horaris CAP Anglès

Medicina general	Infermeria	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
Manel Roman	Magda Bonet	Matí	Matí	Tarda	Mig matí	Mig matí
Antonio Rodríguez	Anna Tura	Matí	Tarda	Matí	Matí	Matí
Daniel López	Flora Algans	Mitja tarda	Mig matí	Mig matí	Mig matí	Mig matí
Susanna Vargas	Susanna Trèmols	Tarda	Tarda	Tarda	Tarda	Tarda
Pediatría	Infermeria	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
Pilar Adroher	Dolors Corominas	Matí/Tarda	Matí	Matí	-	Matí
Jordi Arenas	-	-	-	-	Tarda	-
Odontologia	Auxiliar Infermeria	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
Jordi Piera	Anna Quer	-	Matí	-	Matí	-
Cristina Figueras	Teresa Roca	Matí	-	-	-	Tarda
Ginecòleg	Auxiliar Clínica	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
X.Ymbert	-	-	-	-	Cada 15 d.	-
J. Meléndez	Teresa Roca	Matí	-	-	-	-
Llevadora	-	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
Montserrat Garriga	-	Tarda	Tarda	Matí	Matí	Tarda
Assistent social	-	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
Montserrat Silvestre	-	Matí	Matí	Matí	Matí	Matí

Torn de matí de 8 a 15 hores. Torn de tarda de 14 a 20 hores.

Sumari

Serveis	2
Editorial	3
Informació municipal	4
Entrevista	11
Escola	14
Llibres	15
Esports	16
Actualitat	17
Parròquia	23
Opinió	24
Salut	37
Viatge	38
Àlbum fotogràfic	40
La imatge anecdòtica	41
El racó de la llengua Gastronomia	42
Entreteniments	43

Edita: Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí
amb la col·laboració de

Consell de Redacció: Benet Valenti, Glòria Casadevall, Pep Colledimont, Maria Lluïsa Riera, Josep Pérez Reventós, Ramon Ponsatí i Silvia Sureda

Disseny: Xavier Thibout

Compaginació: JJ. Comunicació

Impressió: Impremta Pagès, S.A.

Foto portada: Plaça Massana (Josep Pérez Reventós)

Dipòsit legal: GI-1216-99

LLINDA

Al marge de les discussions gairebé oblidades envers el mil·lenni fent referència al seu començament, ara, sens dubte, podem dir que ja hi som.

Res no ha canviat, tot i els bons propòsits que es fan en dades com aquestes. Atemptats, guerres, enfrontaments, fam, malalties, pobresa, marginalitat, cobdícia,... Si més no, aquestes imatges són les que els mitjans de comunicació ens han introduït a les nostres llars.

És ben cert que tot i així és notícia, però també ho és la solidaritat, l'amor fraternal, l'amistat, la humilitat, la tolerància, la caritat, el diàleg, el proïsme i el coratge d'esperit, que fan possible veure la part més positiva de la vida, i que són el motor de les grans causes, de l'esperança de poder viure en un món de pau, on la vida vulgui dir terra, aigua, cel, aliment, salut, llibertat, educació, passió, color; on la nit i el dia no siguin les dues cares d'una moneda falsa, sinó el complement del treball i descans; on el blanc i el negre no siguin colors de pell sinó comunió i lligam de l'ésser humà; on la utopia doni horitzons d'igualtat a la dona; on la pobresa sigui memòria llunyana...

Aquestes paraules, encara que boniques i sinceres, són fràgils davant les debilitats, mancances i limitacions de la nostra capacitat de raonament, però seran fortes i arrelades a la nostra consciència si les embolcallem amb el nostre cor i no ens avergonyim de mostrar els nostres sentiments.

Que la dolça manyaga del Nadal us arribi a tots amb un Fel·liç Any Nou, i que els Reis Mags d'Orient ens mantinguin la il·lusió per construir un Sant Julià del Llor i Bonmatí pròsper i compromès amb una vida millor.

Salvador, Gàzquez i Calvo
Alcalde de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Tots Sants

La festa dels morts

Des de temps remots, diferents cultures i civilitzacions, allunyades en la geografia i en el temps, han celebrat, els primers dies del mes que nosaltres anomenem novembre, una festa dedicada al record i a la relació amb els difunts. Les raons d'aquesta coincidència són inherents a la mateixa dinàmica de la majoria de festes del calendari tradicional: el seguiment del cicle natural, el curs vital de la natura i els períodes estacionals de fred/calor, llum/fosc, etc.

Tots Sants, la festa dels morts, ens arriba en un moment clau de l'any, un moment en què la mateixa natura sembla morir. Ha passat el temps de l'abundor, de les collites de l'estiu i de la verema... Les fulles de molts arbres cauen i la terra sembla esmorteïda. És el temps de la sembra; els camps, però, restaran erms fins que amb la primavera retorni la vida. Comença el temps fred i les nits són més llargues. Tot plegat, la idea de la mort es fa present en un període concret que, dels celtas als egipcis, dels romans fins a nosaltres mateixos, ha estat celebrat com el temps dels difunts.

Sembla que la nostra festa deriva, en concret, de la festa celta dels morts, anomenada *Samain* o *Samhain* en els llenguatges gaèlics. El culte als difunts era una part molt important de la religió dels antics celtas, fet encara avui contestable en la riquesa i la varietat de les tradicions folklòriques relacionades amb els morts que conserven els pobles d'arrel cèltica. Per als celtas, l'any estava dividit en dos períodes: el temps clar i el temps fosc. Els dies del *Samain* obrien el període d'obscuritat. Eren considerats uns "temps fora del temps", entre les dues meitats de l'any, i les terres de l'altre món estaven obertes i entraven en contacte amb el món dels humans.

Malgrat la seva cristianització, la festa de Tots Sants ha conservat en el seu costumari tota una sèrie d'elements que corresponen a creences anteriors al cristianisme.

Les creences

Era creença comuna que la nit de Tots Sants les ànimes dels avantpassats retornaven a les cases i als llocs on havien viscut. Fins i tot es precisava l'hora: a partir de les dues de la tarda de la diada de Tots Sants fins a l'endemà a la mateixa hora.

Aquesta idea del retorn dels avantpassats no anava sempre lligada als temors que inspira la mort i els esperits en la nostra cultura i que es veu reflectida en l'existència d'una literatura o un cinema de terror basat en la idea del retorn dels difunts.

Sense afirmar que no existís aquest caràcter terrible, cal apuntar que, en les antigues cultures, els difunts, i especialment els avantpassats, eren

considerats com a protectors de la casa, com una mena de petites divinitats familiars en qui confiar. I si en tot cas hi havia alguns moments de l'any en què els esperits podrien ser perillosos, hi havia els corresponents rituals per conjurar-los.

Aquesta idea dels morts-protectors es conserva encara en moltes de les tradicions que han arribat fins a nosaltres. Tradicions com la de posar aquella nit un plat més a taula, o deixar un lloc buit per als familiars difunts; o bé, obrir les ànimes, o mirar de no moure massa coses pels racons, convençuts que eren els llocs de la casa on es quedaven les animetes.

Hi ha força costums relacionats amb el foc i les ànimes: posar un llum a la porta de la casa per guiar-les, encendre el foc de la llar perquè s'escalfin, encendre espelmes o llums d'oli a les habitacions o a la cuina- en record dels difunts...

Es creu que les ànimes que són al purgatori retornen a les cases i si troben bona acollida de part dels seus familiars, van directes al cel, i si no, han de continuar penant.

Hem pogut constatar la pervivència en l'actualitat d'alguns d'aquests costums, sempre a nivell familiar. El que sembla haver desaparegut és el costum d'encendre fogueres col·lectives als pobles de muntanya, fogueres que servien també per fer la castanyada.

Altres creences afecten directament als infants. Així, en fer la castanyada, es deia als nens que no es mengessin totes les castanyes perquè si no en deixaven a la nit alguna per a les ànimes, aquestes anirien a la nit a estirar-los pels pèls mentre dormissin. Els nens, és clar, preferien deixar-ne alguna als peus del llit -que l'endemà trobaven canviada per un panallet- o al plat de servir-les. En algunes poblacions, els infants posaven una castanya en cada graó de l'escala de la casa o pels racons i d'altres resaven un parenostre en menjar-se-les perquè, a la nit, els morts no se'ls enduguessin.

La castanyada

Un dels costums més característics de la diada de Tots Sants és la castanyada. La castanya és un dels productes per excel·lència de la tardor. Fins fa uns anys, la castanyera era un personatge típic que es podia trobar pels carrers dels nostres pobles des dels volts de Tots Sants fins ben a prop de Nadal. Les castanyes es venien torrades, ben calentes i embolicades en paper. Per mesurar la quantitat de castanyes que hom volia adquirir s'utilitzaven torretes de fang.

A l'actualitat, si bé no hi ha castanyeres, a l'època de Tots Sants es poden trobar parades de castanyes torrades en diversos punts de la ciutat, moltes d'elles

portades per gent jove, sobretot estudiants, que troben en aquesta activitat la possibilitat d'obtenir uns beneficis econòmics durant uns dies.

A la majoria dels pobles de la comarca del Baix Camp, la gent feia la castanyada a casa seva o al cafè. Menjaven castanyes torrades, procedents dels pobles de les muntanyes de Prades (Prades, Capafonts, Vilanova de Prades...), tot bevent, per acompanyar-les, garnatxa o mistela de casa.

A Prades, anys enrere, després de dinar, un home amb un carro voltava pels carrers del poble i recollia llenya i castanyes per les cases. Al capvespre, encenien una foguera a la plaça amb la llenya que havia arreplegat i, al caliu, torraven les castanyes. La gent se les menjava al voltant de la foguera mentre bevia vi blanc.

A diversos pobles, el dia de Tots Sants, els cafès posaven plats de castanyes i porrons de vi a les taules i la gent feia la castanyada col·lectivament. En algunes ocasions, aquestes castanyes eren procedents d'una capta que s'havia organitzat anteriorment per les cases del poble.

Els costums de captar llenya i sobretot castanyes són característics, com és lògic, dels pobles on es produeixen; perquè, en aquests pobles, la majoria de les cases tenien castanyes pròpies.

A Reus, segons explica Violant i Simorra, la castanyada s'havia celebrat el dia dels difunts (2 de novembre), cosa que sembla força sorprenent, perquè a quasi tot arreu es fa el dia abans. Aquest etnòleg explica que els reusencs *"menjaven castanyes de Prades, torrades al foc de la llar, i confitura, i per beure, garnatxa. Ja tips i vençuts per la son, els més menuts se n'anaven a dormir, no sense abans haver deixat pels racons un grapat de castanyes per les animetes dels difunts, que a la nit acudien a recollir-les, deixant en substitució un tros de confitura"*.

Des de fa uns anys se celebren castanyades populars, a l'aire lliure, amb ball, parades de castanyes, coques, moscatell i altres begudes, i d'altres organitzades per particulars, entitats i associacions, o per les discoteques, que des de fa uns anys ofereixen als seus clients noves versions de la castanyada. ●

L'alzina centenària

Existeixen alguns arbres que han esdevingut un símbol per als pobles on estan ubicats: el pi de les tres branques, el roure de Gernika... són arbres representatius de nacions. L'home sempre ha buscat lligams directes amb la terra on viu i els arbres representen perfectament aquest desig. L'arbre, amb les seves arrels, queda lligat al territori i ens dona una idea perfecta de vitalitat i longevitat.

L'expressió "en Joan és un home arrelat a la seva terra" dona una perfecta visió de la vinculació de la persona amb la terra on viu.

Dins del terme de Bonmatí hi ha un arbre, una alzina, que, a causa del creixement urbanístic, ha quedat envoltada per un entorn que la castiga.

A cada arbre les arrels són proporcionals a la seva copa i per aquest motiu necessita un espai. Si per raons de creixement urbanístic no es pot respectar aquest espai, l'arbre reacciona perdent les fulles, assecant-se, les branques terminals, els fongs i els insectes comencen a dominar la seva salut.

Les autoritats locals del poble, en veure que l'alzina de Bonmatí començava a patir un procés de degradació, van optar per encomanar als serveis de jardineria de la Fundació Ramon Noguera un tractament per pal·liar aquesta situació.

L'alzina centenària va rebre un tractament fitosanitari al llarg d'un any. Les intervencions realitzades durant els mesos de desembre, gener, març, maig, juliol i setembre van anar dirigides a:

- eliminar la molsa del tronc.
- eliminar els insectes nocius.
- fer un tractament fungicida per eliminar fongs.
- fer un tractament d'adob foliar per revitalitzar l'arbre.
- fer una poda selectiva de branques. Aquesta tasca la va fer un equip de podadors que, amb tècniques d'alpinisme, van arribar fins les branques terminals i a cada una d'aquesta poda selectiva l'alzina es va oxigenar.

Avui, el poble de Bonmatí, gràcies a la preocupació de les autoritats locals, conserva un símbol per al poble, una alzina centenària que forma part del patrimoni cultural d'un país. ●

Foto: Josep Pérez Raventós

Lliga catalana d'ajuda al malalt de càncer de Girona i comarques

La Lliga catalana d'ajut al malalt de càncer de Girona i comarques és una associació que treballa per donar suport als malalts de càncer i als seus familiars, a qui ofereix els següents serveis de forma gratuïta:

Pis llar-residència "la Llar". - L'associació disposa d'un pis que es troba al costat de l'Hospital Dr. Josep Trueta de Girona i que s'adreça a aquells familiars de malalts de càncer que necessiten un lloc per descansar, dutxar-se o passar-hi les nits.

Programa d'atenció domiciliària. - Tenen a disposició de tots els malalts de càncer que ho necessitin material específic com són cadires de rodes, coixins, llits hospitalaris amb matalàs de làtex i antiescares, caminadors, pròtesis mamàries, etc.

Assistència i atenció psicològica. - Compten amb un servei de psicologia, atès per professionals, per ajudar els malalts i familiars a informar-se sobre la malaltia, recollir les seves angoixes, pujar-los l'ànim, escoltar-los,... en definitiva, donar un suport professional i específic a aquest col·lectiu. Cal destacar que aquest servei ha organitzat un grup d'autoajuda, denominat "El grup et necessita", adreçat a persones afectades de qualsevol tipologia de càncer. El seu objectiu és potenciar emocions agradables i una de les activitats que es duen a terme per aconseguir-ho és, per exemple, l'excursió del mes.

Escola per aprendre a parlar a les persones laringectomitzades. - Aquesta escola es dirigeix a totes aquelles persones operades de càncer de laringe i laringectomitzades que no tenen un to de veu prou clar, o sigui, aquesta escola ajuda tant a tornar a parlar com a reeducar la veu.

Assessorament legal. - Un servei per atendre totes aquelles consultes sobre temes legals com ara assegurances i d'altres assumptes que puguin necessitar els membres d'aquests col·lectiu.

Programa d'orientació i suport per a dones operades de càncer de pit i mastectomitzades.

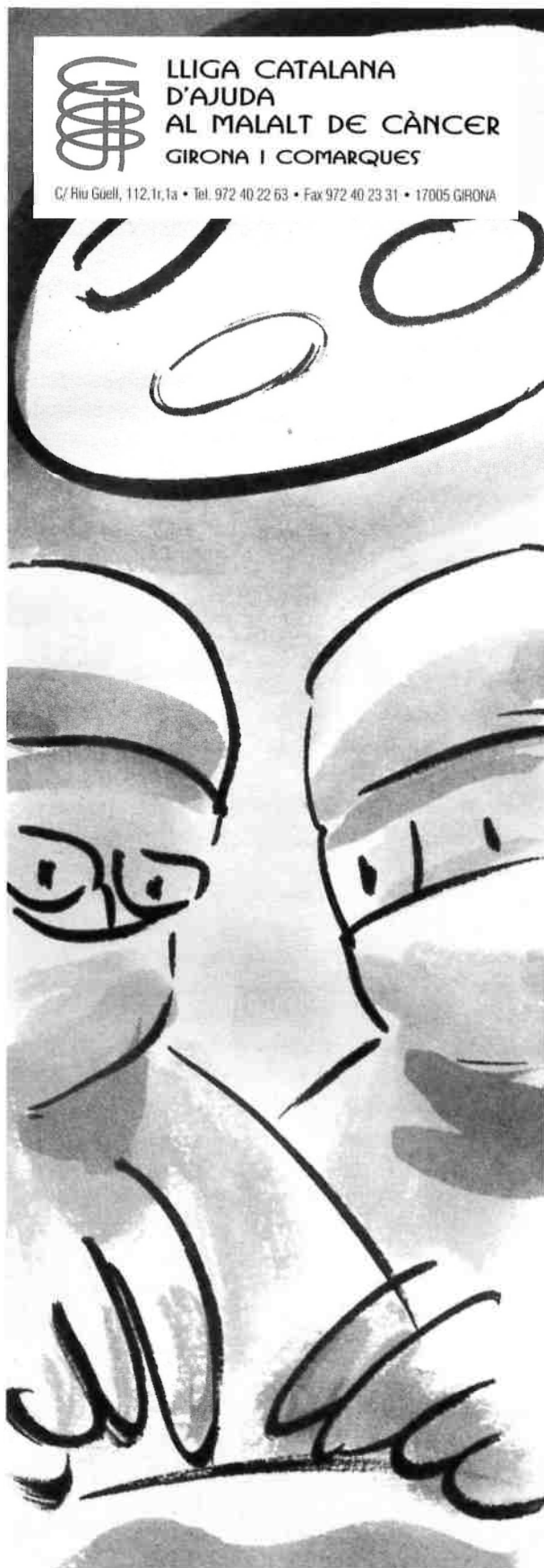
Programa voluntariat.

Les persones interessades a obtenir informació sobre els serveis que presta aquesta associació poden trucar als telèfons 972 40 22 63 i 609 38 45 11 (matins).

Adquisició pis i nova adreça

Un dels punts de l'ordre del dia que es va tractar en la darrera assemblea general de l'Associació, celebrada el passat 22 de juliol, va ser la compra d'un pis a la plaça Sant Ponç, prop de l'Hospital Dr. Josep Trueta de Girona i de la seva primera llar-residència "La Llar".

L'associació es va plantejar l'adquisició d'aquest nou

pis, destinat a familiars de malalts de càncer ingressats a l'Hospital Dr. Josep Trueta, perquè està previst que un cop estigui en funcionament el complex hospitalari que s'està construint a Salt, un centre que substituirà l'Hospital de Santa Caterina, molta part d'oncologia i operacions de malalts de càncer es realitzin a l'Hospital Dr. Josep Trueta.

Fa uns mesos, i per tal d'estalviar les despeses de lloguer de la seva antiga seu del carrer Riu Güell, l'associació va traslladar les seves oficines al nou pis de la plaça Sant Ponç, on romandran obertes fins que el pis es destini a acollir familiars de malalts de càncer. Així doncs, la nova adreça de l'associació i els números de telèfon són:

Lliga catalana d'ajuda al malalt de càncer, Girona i comarques

Plaça Sant Ponç, número 2 4t-1a
17007 Girona

Telèfon 972 22 49 33 - Fax 972 41 11 05

D'altra banda, a la Junta Extraordinària de Socis corresponent a l'any 1999, celebrada el 22 de juliol del 2000, es va aprovar l'acta de la sessió de l'any 1998, la memòria i la gestió d'aquest mateix exercici, la compra de Loteria de Nadal per valor de 2.400.000 pessetes i el conveni signat amb el Consell Comarcal de la Selva per a la creació d'un grup d'autoajuda i una escola per a laringetomitzats a Santa Coloma de Farners. També es va decidir admetre la dimissió presentada per la delegada de la Bisbal, Dolors Molina, a causa d'incompatibilitats amb el treball que efectua.

En el torn obert de paraules es va comentar que el material ortopèdic que les delegacions no utilitzin s'hauria de guardar en els mateixos llocs fins a un nou servei per evitar les despeses que comporta el seu continu transport a Girona, es va informar de la intenció de l'associació de fer unes jornades de portes obertes al nou pis de la plaça Sant Ponç, es va comunicar que s'havia signat un conveni de col·laboració amb l'Hospital de Santa Caterina de Girona, es va anunciar que el curs de voluntariat es duria a terme molt probablement el mes d'octubre i es van agrair les diverses donacions que ha rebut la Lliga, tant d'associacions cíviques com de diverses persones que ho han fet anònimament.

II Jornades

Per acabar, cal destacar que els passats dies 30 de novembre i 1 de desembre es van dur a terme les "II

Jornades sobre medicina, psicologia i càncer", organitzades per la Lliga amb la col·laboració de la delegació gironina del Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya i la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Girona.

La Lliga ha organitzat aquestes Jornades, que s'han celebrat a la Facultat de Ciències de l'Educació, amb l'esperit de treballar conjuntament amb tots els professionals de l'àmbit bio-psico-social per donar una resposta acurada i àmplia a la problemàtica, dura i diversa, que comporta la malaltia oncològica. També ha volgut acompanyar de coneixement l'esperança de la qual s'havia parlat en les primeres jornades i encoratjar tothom a buscar noves vies d'afrontament i prevenció.

A més de la inauguració de les Jornades, dijous a la tarda es van presentar quatre ponències: "El càncer a Girona", a càrrec de l'epidemiòleg Rafael Marcos, de la Unitat d'Epidemiologia i Registre del Càncer de l'Institut d'Assistència Sanitària a Girona; "El paper d'infermeria", per part de l'equip d'infermeria de la Unitat d'Oncologia de l'Hospital Dr. Josep Trueta; "Necessitats socials en el procés oncològic", a càrrec de la diplomada en Treball Social Pilar Calpé, de la UFISS i l'Hospital Dr., Josep Trueta; i "La Unitat de Cures Pal·liatives", per part de Ramon Alcalde, cap clínic de la Unitat de Cures Pal·liatives de l'Hospital de Santa Caterina.

Divendres al matí el neuròleg gironí Joaquim Jubert i la directora adjunta del Centre de Musicoteràpia de Barcelona Beatriz Barranco van presentar les ponències "El dol patològic. Prevenció i acompanyament" i "Musicoteràpia a Oncologia", respectivament, mentre que la sessió matinal es va tancar amb la intervenció de la vice-presidenta de l'Associació Pro Dret a Morir Dignament, Juana Teresa Betancor.

A la tarda, i abans de la cloenda, es van presentar les ponències "Vulnerabilitat i ètica", a càrrec del professor titular de la Universitat Ramon Llull i membre investigador de l'Institut Borja de Bioètica, Francesc Torralba; "Li és útil la informació al malalt de càncer?", per part del psicòleg Manel Dionís, de la Unitat de Cures Pal·liatives de l'Hospital de la Santa Creu de Vic; i "Control del dolor. Els mites de la morfina", a càrrec de Carme Busquets, de la Unitat del dolor de l'Hospital Dr. Josep Trueta. ●

L'ONU proclama l'any 2001 com a Any Internacional dels Voluntaris

L'Assemblea General de les Nacions Unides va proclamar el 2001 com a Any Internacional del Voluntaris com una mesura de reconeixement de la importància de la tasca que porta a terme aquest col·lectiu, que en els seus països contribueixen a augmentar el benestar social i les aspiracions dels seus compatriotes de viure millor, i en considerar que un any destinat a aprofundir el reconeixement, la facilitació, la interconnexió i la promoció del servei de voluntaris, amb particular èmfasi a les activitats a nivell local, podria contribuir notablement a incrementar la consciència dels èxits i les possibilitats dels serveis de voluntaris, així com a augmentar ofertes de servei d'un nombre creixent d'individus i a canalitzar recursos que permetin millorar l'eficàcia d'aquest servei.

Per tal d'aconseguir aquests objectius, l'Assemblea General de l'ONU no es va limitar a proclamar l'Any Internacional del Voluntariat, sinó que també va resoldre:

Convidar els governs, el sistema de les Nacions Unides i les organitzacions intergovernamentals, voluntàries i no governamentals, així com les associacions basades en la comunitat, a col·laborar i determinar la manera de realçar el reconeixement, la facilitació, la interconnexió i la promoció del servei de voluntaris en els preparatius i l'observança de l'Any.

Designar el Programa de Voluntaris de les Nacions Unides, sense perjudici de les prioritats existents, com a centre de coordinació de la preparació, observança i seguiment de l'Any en estreta col·laboració amb altres organitzacions del sistema de l'ONU, i encoratja els Voluntaris de les Nacions Unides a continuar el procés d'estreta col·laboració amb les organitzacions voluntàries i no governamentals internacionals i nacionals, amb particular referència als preparatius i observança de l'Any.

Convidar els òrgans normatius i les organitzacions pertinents del sistema de les Nacions Unides que considerin, en el context dels seus mandats substantius, els principis i objectius de l'Any, la possibilitat de realitzar activitats especials en el marc de programes existents o nous durant el període 1998-2001 i que s'ocupin del seguiment de l'Any en benefici de tots els països i pobles.

Fer una crida als estats membres i a tots els altres participants en l'observança de l'Any perquè distingeixin l'any 2001 com a celebració especial en favor dels pobles del món que s'escarrassen per assolir una millor vida per a tots, sobre la base del compromís que contreuen voluntàriament individus i grups en aportar el seu temps i compartir els seus recursos i els seus coneixements en benefici dels menys afavorits.

Demanar que s'organitzi una campanya concertada de promoció i informació per a l'Any 2001 a nivell nacional, regional i internacional, amb una forta participació dels mitjans de comunicació de masses.

Demanar al Secretari General que, dins dels límits dels recursos existents i amb l'ajuda de recursos voluntaris, adopti mesures específiques, utilitzant tots els mitjans de comunicació de què disposi, particularment en el marc del mandat del Departament d'Informació Pública de la Secretaria, per donar àmplia publicitat als preparatius i a l'observança de l'Any i difondre informació sobre la qüestió.

A més de amb el convenciment que la proclamació de l'Any fomentarà el voluntariat arreu del món, l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar aquesta resolució tenint en compte, entre d'altres, les següents consideracions:

L'any 1996 la Junta Executiva del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament-Fons de Població de l'ONU va reconèixer la importància de la contribució aportada pels voluntaris a tot el món i va donar suport als esforços dels Voluntaris de les Nacions Unides per promoure encara més el voluntariat.

Els voluntaris, en els seus propis països, contribueixen de forma important a augmentar el benestar i a fer possible les aspiracions dels seus compatriotes a un benestar econòmic i social major. També han assolit grans èxits els voluntaris assignats internacionalment en la consecució dels objectius de desenvolupament dels estats membres.

L'assistència prestada pels Voluntaris de les Nacions Unides, en particular a les organitzacions i les operacions de l'ONU en les esferes del desenvolupament econòmic i social, l'ajuda humanitària i la promoció de la pau, la democràcia i el respecte dels drets humans i sobretot, en la major vinculació d'aquests esforços a les poblacions a les quals estan destinats.

La importància que té el fet que nous actors, en particular els individus i les organitzacions de la societat civil, prenguin la iniciativa a nivell local, nacional i internacional, en associació amb els governs, tal com es va subratllar en la Declaració de Copenhaguen sobre Desenvolupament Social i el Programa d'Acció de la Cimera Mundial sobre Desenvolupament Social.

Una de les conclusions de la 4a Conferència Mundial sobre la Dona va ser que la dona hauria de poder beneficiar-se d'un aprenentatge permanent, incloses les activitats voluntàries. També es va constatar que la dona realitza gran part de les activitats voluntàries i que s'hauria de reconèixer i donar suport a aquesta tasca socialment útil.

La necessitat d'actuació dels voluntaris és més gran que mai, en vista dels efectes negatius que problemes mundials com la degradació del medi ambient, l'ús indegut de drogues, l'VIH i la SIDA exerceixen sobre els sectors més vulnerables de la societat i de la tendència de la societat civil a assumir, en associació amb els poders públics i el sector privat, responsabilitats creixents en el procés de desenvolupament.

Un premi Nobel de Química pronostica la desaparició del forat de la capa d'ozó

El científic Paul Crutzen, distingit amb el premi Nobel de Química l'any 1995, ha pronosticat que el forat de la capa d'ozó s'anirà tancant fins a desaparèixer completament dintre de 30 o 40 anys. Cal destacar que aquest científic alemany va obtenir el premi Nobel per advertir dels perniciosos efectes dels clorofluorocarburs (CFC) sobre la capa d'ozó. Crutzen fonamenta les seves optimistes prediccions en els bons resultats de l'acord internacional per abandonar la producció i l'ús dels gasos CFC, una decisió presa el 1987 en el protocol de Montreal. Aquest compromís ha reduït en un 80% el milió de tones de CFC que es produïen en el món a finals de la dècada dels vuitanta. Per a aquest científic alemany, els acords internacionals i les alternatives tecnològiques han fet retrocedir de manera apreciable la concentració de CFC en els nivells baixos de l'atmosfera. Com s'explica ara aquest retrocés?

Resulta paradoxal que les prediccions optimistes d'aquest premi Nobel coincideixin amb el moment en què el forat en la capa d'ozó sobre l'Antàrtida ha assolit el seu màxim històric.

Segons Paul Crutzen, això es deu al fet que ara patim els efectes dels gasos CFC -utilitzats en frigorífics i equips de refrigeració- alliberats decennis enrere. En aquest sentit, cal indicar que els gasos tarden més de deu anys en afectar la capa d'ozó.

Els particulars ja poden vendre energia solar fotovoltaica a la xarxa elèctrica espanyola

El Govern central ha aprovat recentment el decret que facilita als ciutadans la connexió a la xarxa elèctrica per vendre l'energia produïda per les seves plaques solars.

Fins ara, la manca d'una normativa evitava, a la pràctica, la venda d'aquesta energia, atès que les empreses del sector elèctric, mitjançant traves tècniques i burocràtiques, bloquejaven l'accés a la xarxa dels petits productors. El nou decret garanteix que totes les instal·lacions fotovoltaïques puguin connectar-se a la xarxa elèctrica espanyola sense complicacions.

El decret també regula els tràmits que s'han de dur a terme amb l'empresa elèctrica, les condicions i la posada en marxa de connexió, la contractació i les obligacions del titular.

L'aprovació d'aquest decret ha estat molt ben rebuda per part dels responsables de Greenpeace a Espanya, un país que exporta més del 80% de la producció de mòduls fotovoltaïcs. Així, el responsable del projecte solar d'aquesta organització ecologista, José Luis García Ortega, va declarar que *"creiem que a partir d'ara millorarà radicalment el panorama de l'energia solar a Espanya i estem molt satisfets d'haver contribuït a impulsar aquest canvi"*. García Ortega va destacar que *"ara els ciutadans podran exercir, finalment, el seu dret a l'energia solar, i les companyies elèctriques hauran de deixar de boicotejar-lo"*.

Només resta pendent fixar els drets de verificació, pels quals Endesa cobra 150.000 pessetes i Iberdrola 1.500 pessetes.

El Consell Consultiu de la Gent Gran

El Consell Consultiu de la Gent Gran és un òrgan de participació i consulta de la gent gran de la nostra comarca i de tots els casals i les associacions que en formen part.

Està adscrit orgànicament al Consell Comarcal de la Selva però el seu funcionament és com el d'una associació, per la qual cosa té una junta i es regeix per uns estatuts.

Els objectius que s'ha marcat el Consell Consultiu amb el programa Activa't són els següents:

- 1.- Tenir una relació directa amb tots els casals o òrgans similars de la comarca per potenciar la participació social de la gent gran en la nostra societat, en tant que membres actius d'aquesta.
- 2.- Donar a conèixer i promoure projectes interculturals i intergeneracionals.
- 3.- Potenciar l'associacionisme i el voluntariat des dels casals.
- 4.- Potenciar cursos de preparació per a la jubilació.
- 5.- Fer un recull de les activitats de cada casal, tant pel que fa als projectes interculturals, intergeneracionals, de voluntariat com a d'altres més lúdics o culturals.
- 6.- Difondre el model d'Estatuts dels Casals de Gent Gran de la Generalitat.
- 7.- Potenciar trobades regulars amb tots els casals de la comarca per tal de continuar treballant amb el seguiment dels acords del III Congrés Nacional de la Gent Gran i que el nostre vicepresident, que és membre del Ple de la Comissió Permanent Intercongressos, els pugui transmetre a l'esmentada Comissió.

El programa Activa't, endegat a la comarca pel Consell Consultiu juntament amb la Direcció General d'Acció Cívica, pretén potenciar la participació de la gent gran en la nostra societat i, al mateix temps, desmitificar el rol del jubilat com a persona retirada.

És habitual classificar el col·lectiu de jubilats dins d'uns paràmetres que exclouen tot el que no sigui oci o consumisme, o bé situar-lo a l'altre extrem, de persona vella, malalta i depenent. Hi ha el tòpic que la gent gran només es preocupa dels seus drets i està aïllada de la resta d'associacions, tancada a les relacions intergeneracionals i al diàleg.

Aquesta idea s'ha de combatre demostrant que hi ha associacions de gent gran obertes a l'entorn per continuar aprenent fins i tot dels més joves, per poder enraonar amb ells i ajudar-los. En alguns casals de gent

gran s'han fet experiències d'obrir-se al seu poble o barri que han estat molt positives i en fer balanç de les activitats que s'han dut a terme s'ha constatat que els primers beneficiaris de l'experiència han estat la gent gran, ja que han deixat de mirar-se al melic per compartir una part del temps de què disposa amb altres col·lectius que treballen al seu entorn. Com a exemples, a la nostra comarca podem parlar del projecte d'interculturalitat i el taller de teatre d'Arbúcies, organitzats i executats des del casal de la gent gran del poble.

També cal referir-se als Estatuts dels Casals de Gent Gran del Departament de Benestar Social pel fet que preveuen i afavoreixen el desenvolupament d'activitats intergeneracionals.

Així mateix, és un bon moment per descobrir que la gent gran pot implicar-se en millorar el nostre món i que ha de treballar activament si el vol transformar. En aquest sentit, un dels objectius prioritaris que es poden marcar des dels casals és el voluntariat, entès com a solidaritat, perquè les persones grans tenen un paper social a jugar.

El voluntariat no és únicament cosa de joves, no és patrimoni de determinades edats, sinó de totes les persones que formen part d'aquesta societat. La gent gran és part d'aquesta societat i n'ha de ser part activa. El voluntariat és una tasca molt gratificant, tant pel qui la rep com pel qui la fa. Com a voluntaris, les tasques que podem desenvolupar la gent gran des dels casals són innombrables, des d'anar a les escoles a explicar contes o vivències u organitzar un taller de teatre fins a cooperar en actuacions a favor de països del tercer món, passant per anar a fer companyia a persones que són a casa seva.

Un altre objectiu del programa Activa't és que els casals de gent gran obrin espais per preparar per a la jubilació activa, ja que la majoria de les persones que es jubilen no estan preparades per a aquest fet.

Tot i que prové del mot llatí *jubilatio*, que vol dir alegria, goig i plaer de vida, a la nostra societat la jubilació té aspectes negatius, ja que la persona que deixa de treballar per raons d'edat passa a ser considerada com a ésser passiu.

A aquesta lectura tan negativa, fruit del fet que la nostra societat atorga el rol i l'estatus a partir de l'activitat productiva i professional i del nivell adquisitiu, s'hi pot oposar la que diu que la jubilació és un alliberament, és tenir temps per a un mateix i per als altres. En definitiva, la jubilació és un fet complex en el qual intervenen factors personals, familiars, econòmics, de relacions, ... i la majoria de la gent no està preparada per assumir tot el que comporta i viure-la activament i positivament. ●

Fèlix Garangou Puig

En Fèlix Garangou Puig és el més gran dels veïns de Bonmatí nascuts al poble -el passat juliol va fer 85 anys-, on ha viscut tota la seva vida tret dels prop de 5 anys que va ser fora arran de la guerra civil i d'haver de fer el servei militar. Va anar a l'escola de Bonmatí fins als 13 anys, quan va començar a treballar a la fàbrica de paper Salvador Torres Domènech, feina que va compaginar amb la pràctica del futbol amb el Bonmatí, club amb el que sempre va estar molt vinculat.

En Fèlix Garangou Puig va néixer el 7 de juliol de 1915 a Bonmatí, la casa dels seus pares, en Pere i la Joaquina, que tenien dos fills més, en Xicu i la Montserrat, i que després d'ell van tenir dos nois més, en Josep Maria i en Lluís.

La seva infantesa va coincidir amb uns anys en què hi havia molta misèria i, per tant, la població tenia unes condicions de vida molt dures, que en el cas de la seva família es van agreujar quan va morir el seu pare i la seva mare va haver de tirar endavant els cinc fills, el més petit dels quals tenia 6 mesos. *"En aquella època la família Bonmatí ajudava amb roba a algunes famílies necessitades de la Colònia, entre elles la d'en Fèlix",* afirma ell mateix, que del seu pare, que va morir quan ell tenia 6 anys, recorda que *"sempre portava una faixa vermella, era bosquetà, treballava al bosc tallant aulines, i només venia a casa els diumenges a proveir i netejar-se"*.

Tot i que s'escapava sempre que podia, tant ell com els seus germans *"anàvem a doctrina perquè donaven calces, sabates i altres regals cedits per la Sra. Bonmatí a qui, al cap de l'any, havia assistit a més sessions"*, afegeix en Fèlix, que dels 4 als 13 anys va anar a l'escola de nois del poble que finançaven les fàbriques perquè permetia que les dones també poguessin anar a treballar al no haver de quedar-se a casa tenint cura de la mainada.

Quan encara no tenia 14 anys, en Fèlix va deixar l'escola, on a més de Mn. Jaume va tenir de mestres els senyors Gallí i Busquets, per anar a treballar a la fàbrica de paper Salvador Torres Domènech *"on, com feia tot el jovent que hi entrava, vaig començar a fer de xesclero, una feina que consistia en picar l'embalatge de llaua que portaven les resmes de paper"*.

Poc temps després van traslladar-lo a la màquina de fer paper perquè havien plegat dos germans que hi treballaven. *"Vaig anar-hi com a gat, o xerric de la màquina, una feina consistent a treure el paper dels cilindres amb les mans, que em va ensenyar en Jaume Pla i que només podia fer la gent menuda",* assenyala

En Fèlix Garangou fa uns quants anys.

en Fèlix, que afegeix que *"quan vaig ser massa gran vaig anar als cilindres, on el meu encarregat era en Ferriol de Cal Sastre, que era el cilindre major"*.

En Fèlix, que va continuar treballant a la màquina de fer paper fins que va ser mobilitzat arran de la guerra civil, recorda que entre finals de la dècada dels 20 i principis dels 30 la fàbrica feia diferents tipus de papiers, entre d'altres el de la marca Tres Torres i el pergamí, però assenyala que el producte estrella era el paper d'estat, bitllets de banc, etc. que feien per a la Fàbrica Nacional de Moneda y Timbre. *"Aquest paper l'imprimien a Anglaterra i era de molta qualitat perquè la matèria primera era bona -parrac, fusta de Finlàndia,...- i perquè l'amo era el Sr. Paulino Torres, que era molt apreciat i tothom volia quedar bé",* afirma en Fèlix.

Les dures condicions de vida de l'època no van impedir que el jovent de Bonmatí gaudís del seu temps d'oci i que es guanyés una merescuda fama de no

perdre's cap festa, ja que, a diferència d'altres pobles de la comarca, a la Colònia hi havia indústria i gairebé tots treballaven i, per tant, sempre tenien algun cèntim.

En Fèlix, a més, va jugar a futbol amb el Bonmatí fins que va haver d'anar a fer el servei militar, primer com a porter i després com a extrem. *"Vaig jugar tant en el camp de dalt com en el de baix i els nostres rivals més habituals eren el Salt, l'Anglès, el Bescanó, l'Amer, la Celler i d'altres pobles de la comarca"*, explica en Fèlix, que conserva un record especial d'un partit que van jugar al camp de Can Ravell d'Anglès amb l'equip d'aquest poble *"que va quedar amb un pam de nas perquè vam guanyar tots els dolços i begudes que ens hi jugàvem"*.

A part de la seva etapa de jugador, en Fèlix, que és un gran afeccionat de l'Espanyol, sempre ha estat molt vinculat al Bonmatí, ja sigui com a directiu o com a membre de la Penya Lliure, una agrupació d'aficionats que va donar suport al club entre 1932 i 1936 en el marc de la qual en Fèlix era l'encarregat de portar la farmaciola.

La guerra civil

A en Fèlix van mobilitzar-lo amb la quinta del 36 per formar part de l'Exèrcit Popular que va rellevar els voluntaris que hi havia en el front, i molt especialment la Brigada del POUM. Després d'estar uns quants dies a la caserna Borchelov de Barcelona, que anteriorment havia estat un convent de monges, van enviar-lo al front, a prop d'Osca, on va passar-se molts dies "al carrascal" (dins les trinxeres), fins que van fer l'últim relleu a Arguís, una muntanya on havien de portar-los el menjar amb mules.

D'Osca va anar amb tren fins a Extremadura, un viatge on va estar a punt de quedar amb els dits glaçats perquè molts soldats havien d'anar agafats a la part de fora dels vagons, i després van enviar-lo a reforçar el front de l'Ebre.

L'ofensiva dels nacionals va deixar sense comandaments la seva companyia i ell se'n va anar a peu fins a la província de Saragossa, orientant-se amb el sol, i, posteriorment, ja en plena retirada, va tornar a Catalunya i va arribar a Bonmatí, però van tornar a enviar-lo al front amb la Brigada de Xoc d'en Líster. *"Tot i que anàvem sempre allà on hi havia enfrontaments, no vaig entrar mai en combat cos a cos, ja que formava part d'una companyia de metralladores i anàvem a emplaçaments per obrir camí perquè avancés la infanteria"*, assenyala en Fèlix, que recorda que *"el primer cop que vaig veure la bandera nacional va ser a Minganilla, a prop de Madrid, on hi havia desenes de milers de soldats entre els quals vam ajuntar-nos 7 o 8 catalans i, amb un camió Katiuska que tenia benzina, vam tornar cap a casa per carreteres lliures i vam arribar fins a les muntanyes de Corcuera sense que ens paressin. Vam passar un control dels nacionals però en el segon van detenir-nos i ens van dur a una fonda molt gran, on van donar-nos sardines i un xusco per passar dos dies"*.

En Fèlix a mitjans de la dècada dels anys 20 entremig dels seus germans petits, en Josep Maria, a l'esquerra, i en Lluís.

En Fèlix amb els seus amics "Vellaneta", així se'l coneixia, i en Vinyets a principis de la dècada dels 30.

"Allà -continua en Fèlix- els oficials del Terç de Montserrat, que eren tots catalans, van preguntar-me què al·legava i com que portava la fitxa del futbol del Bonmatí van fer-me un aval que em va permetre tornar

a casa. Aleshores vaig anar a València i vaig travessar l'Ebre per Tortosa en barca perquè havien volat el pont que hi havia. Després vaig anar en tren fins a Barcelona i d'allà, també en tren, fins a casa, on vaig arribar a principis del 39, de manera que vaig tornar a Catalunya amb el primer contingent de soldats que va fer-ho després de la batalla de l'Ebre".

En Fèlix destaca la sort que va tenir de no prendre mal tot i haver passat tants mesos al front, sobrevivint a bombardejos de tancs i d'avions i metrallaments que, en algun cas, van costar la vida a tots els seus companys. "Vaig tenir molta sort, no era la meua hora i l'única ferida que vaig patir va ser la que em va fer un casquet un cop que se'm va encasquetar la metralladora".

Un cop a Bonmatí, de seguida va tornar a treballar a la fàbrica de paper, la qual, durant el conflicte, feia el paper moneda de la Generalitat, però al cap d'un any o dos de ser al poble els nacionals van mobilitzar-lo per fer el servei militar "i vaig passar-me 23 mesos a Alcalà de Henares on gairebé tots érem catalans i tots els que teníem oficis van dedicar-nos a convertir un antic convent de monges en una caserna militar".

"Com que no volia fer guàrdies, vaig apuntar-me a la banda de música de trompetes i tambors, que em va permetre passar la mili tocant la trompeta cada dia i venint de permís a Bonmatí cada mes", refereix en Fèlix, que explica com es pagava els viatges: "el tabac que em donaven a la mili el canviava per sabates, espadenyes, etc. que venia a Bonmatí i amb els diners comprava menjar que després venia a la caserna".

En definitiva, entre la guerra civil i el servei militar, en Fèlix es va passar cinc anys fora de Bonmatí, la qual cosa va fer, entre d'altres coses, que es casés força gran, concretament el 1947, quan tenia 32 anys, amb la Carme Serinyà, una noia de Can Verònic de Sant Julià que va conèixer anant a ballar a Anglès i que feia anys que era la seva xicota.

Fitxa de jugador del Centre d'Esports Bonmatí que en Fèlix va ensenyar perquè els nacionals li fessin l'aval que va permetre que tornés a casa sense tenir problemes després de la guerra civil.

Després del servei militar en Fèlix va tornar a la Torras, on va continuar treballant quan l'any 1945 els amos van traslladar la paperera a Flaçà i van vendre's la fàbrica de Bonmatí, que es va reconvertir en una filatura.

Abans d'entrar a Can Mata i Pons, ocupant la plaça del seu germà, que va morir en un accident de caça, en Fèlix va treballar a la Central de les Indústries Elèctriques Bonmatí i també va estar dos anys fent botes amb en Pedrosa d'Anglès. En Fèlix es va retirar el 1979, als 64 anys d'edat, quan treballava a Can Mata i Pons, on també va treballar la seva dona, que abans havia estat a Ca l'Armengol i que va morir fa uns anys.

La mort de la Carme va suposar un fort cop per a en Fèlix, que des d'aleshores no fa els viatges que cada any feia el matrimoni a l'estiu per Europa, el darrer dels quals va portar-los a Anglaterra i Escòcia, ni mena l'hort però va a jugar a la botifarra cada tarda, tal com feia abans. El costum que encara avui conserva en Fèlix és el de comprar el diari cada dia, ja que sempre li ha agradat llegir-lo i estar informat de què passa al món i, molt especialment, de què fa l'Espanyol.

R. Ponsati

L'equip del C.E. Bonmatí de la temporada 1934-1935, amb en Fèlix situat en el tercer lloc per la dreta.

Festival de la Fruita

La Lliga catalana d'ajuda al malalt de càncer ens va fer arribar a l'escola la proposta de participar en la Setmana Europea contra el Càncer, que es feia juntament amb altres escoles de Girona i comarques durant la primera setmana d'octubre d'enguany.

L'activitat consistia en organitzar un Festival de la Fruita amb la col·laboració de la cadena de supermercats Champion, una col·laboració que ens va permetre disposar d'un gran ventall de fruites a partir de les quals es van realitzar una sèrie de jocs que van permetre tastar i conèixer les propietats, gustos i beneficis que ens aporta cadascuna d'elles.

Dels diferents jocs proposats, el que va resultar més atractiu per als nens va ser el joc de l'oca, denominat "de fruita a fruita a corre-cuita".

La Festa va concloure de manera alegre i divertida amb un saborós tast.

L'ALIMENTACIÓ A L'ESCOLA

L'escola té un paper important en la promoció dels hàbits saludables tant a l'AULA com a l'espai del MENJADOR. Cal donar estratègies per integrar l'educació nutricional en aquests espais.

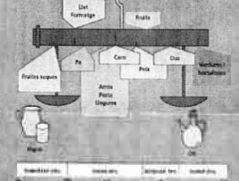
L'alimentació forma part de la cultura de cada país.

• S'han de promoure bons hàbits alimentaris i la responsabilitat de la pròpia alimentació.

La taula és un espai important de convivència i de comunicació familiar i social.

• L'àpat ha de donar resposta adequada i suficient en quantitat i qualitat a la necessitat d'alimentar-se.

• És molt important la col·laboració entre la família i l'escola en l'alimentació escolar.

ABANS DELS ÀPATS

• Rentar-se les mans.

DURANT ELS ÀPATS

• Menjar a petits bocins, mastegar bé els aliments, utilitzar bé els coberts.

DESPRÉS DELS ÀPATS

• Rentar-se les mans i les dents.

Llibres recomanats

Títol: *El gat Mog*

Autor: JOAN AIKEN

Editorial: *Cruïlla. El Vaixell de Vapor*

Es tracta d'un recull de vuit narracions curtes, de caire fantàstic, adequades a nois i noies petits, de set anys en amunt. La lectura de les seves històries plenes d'emoció i fantasia fa volar la imaginació a qualsevol: el gat Mog, que de menjar llevat es va posar gran com una balena, la Laura i el seu collar de gotes de pluja, el pastís volador, l'edredó de mil colors... Adequat també perquè els grans el llegeixin als petits quan aquests no tenen interès per la lectura. Proveu-ho, us agradarà i sorprendreu la canalla.

Títol: *Harry Potter i la cambra secreta*

Autor: J.K. ROWLING

Editorial: *Alfaguara. Grup Promotor*

En Harry Potter, aprenent de bruixot, és el protagonista d'aquest llibre d'aventures. Abans de començar el segon curs a l'Escola de Màgia en Harry rep l'avís que un perill mortal amenaça el col·legi. Algú ha obert la cambra secreta i ha deixat escapar un munt de monstres perillosos. En Harry i els seus amics hauran de lluitar contra els malfactors utilitzant els pocs trucs de màgia que de moment coneix. Qui podrà més? Se'n sortiran els tres amics contra aranyes gegants, serps encantades, fantasmes enfurismats...?

Les aventures extraordinàries d'aquest heroi han fet les delícies de molts joves lectors de tot el món, seduïts per la seva fantasia. Pot resultar un bon llibre per engrescar encara més els lectors habituals o per despertar l'interès dels poc avesats a la lectura. Es tracta del tercer o quart llibre que sobre aquest personatge s'ha traduït al català (la sèrie completa és de set). Així, si us agrada molt, no us sabrà greu acabar el llibre: trobareu més aventures d'en Harry Potter.

Títol: *Remedios naturales y consejos tradicionales para la salud*

Autor: INTEGRAL

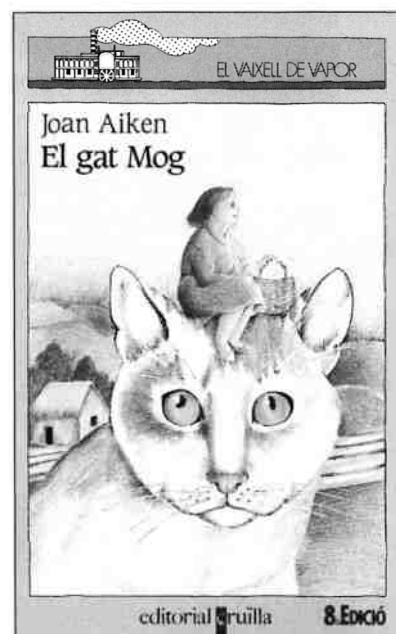
Editorial: *RBA Ediciones*

Sovint, sobretot els de més edat, ens veiem afectats per dolences menors que malgrat procurar-nos algunes molèsties no requereixen consultar el metge. Llavors, recordem amb nostàlgia els remeis que, de petits, ens preparava l'àvia amb tanta tendresa per alleugerir-nos la tos, el mal de coll, la caparra, la indigestió... Però, qui recorda els ingredients? i les proporcions adequades? El viure nerviós i la presa diària han estroncat els traspàs natural, de pares a fills, d'aquell saber popular. Per aquest motiu, la major part de nosaltres ens hem de conformar amb les sensacions agradables que s'amaguen darrere d'aquests records d'infantesa.

Si teniu interès a treure la pols d'aquests records i voleu practicar l'alquímia naturista, trobareu en aquest llibre un bon recull de receptes casolanes, de fàcil preparació, a partir de productes naturals molt assequibles. Hi venen indicades les quantitats, el sistema de preparació i la dosi adequada. L'explicació s'acompanya d'imatges que fan més agradable i amena la lectura.

Convé no oblidar, però, que quan s'està gamat no hi ha com un bon metge!

Pere Bagué

F.C. Bonmatí,

de l'any 1930 a la dècada dels 90

Ambdues fotografies estan separades per més de 60 anys -la primera correspon al 1930 i la segona a la dècada dels 90- i permeten comprovar l'evolució experimentada pel club en passar d'un sol equip a estar representat en les diferents categories i fins i tot en el futbol femení. A la primera, l'equip del Futbol Club Bonmatí que va jugar al camp del Bescanó el 1930. Drets, d'esquerra a dreta: Salu (àrbitre), Joan Barnadas, Quim Barnadas, Francesc Pagès, Nitu de Salt, Salvador Casas i Florenci Tura; dels que estan asseguts, desconeixem la identitat dels que es troben en 1r, 2n i 4rt lloc, mentre el tercer és en Conrad Subirós i el cinquè en Manel Gelada. El de la farmaciola és l'Eusebi Ferragut i el que està agenollat al centre és l'Amadeu Galí (foto cedida per Anna Masdevall). La segona fotografia, cedida per Elisabet Escavias, correspon als jugadors i jugadores i tècnics dels equips de les diferents categories que tenia el C.F. Bonmatí fa uns anys. ●

Casal d'estiu del 2000

Un any més, el passat mes de juliol es va dur a terme el Casal d'estiu per als nens i nenes de 4 a 12 anys de Sant Julià del Llor i Bonmatí, que també va comptar amb l'assistència de mainada d'alguns pobles veïns.

En concret, el Casal d'estiu d'enguany es va portar a terme de 2/4 de 4 a 2/4 de 8 de la tarda del 3 al 28 de juliol i el fil conductor de les activitats que s'hi van desenvolupar va ser la televisió.

Sota la supervisió de 10 monitores, la mainada inscrita en el Casal es va distribuir, d'acord amb la seva edat, en quatre grups: petits, mitjans-petits, mitjans-grans i grans.

La seu del Casal d'estiu va ser el col·legi públic Sant Jordi de Bonmatí, on es van portar a terme diferents tallers per tal que la mainada s'entretingués i, al mateix temps, aprengués a fer braçalets, construccions amb paper de diari, marcs de fotografies,...

A més dels tallers, els nens i nenes participants al Casal també van passar-s'ho d'allò més bé amb les sortides amb bicicleta, estades a la piscina, guerres d'aigua,... i tota mena d'activitats i jocs.

Irena Sureda

Els quatre grups en què es van distribuir els nens i nenes inscrits al Casal d'estiu d'acord amb les seves edats.

Festa Major de Bonmatí del 2000

La Festa Major de Bonmatí d'enguany es va caracteritzar per la gran participació, tant de gent del poble com de fora, que van tenir tots els actes organitzats per l'Ajuntament amb la col·laboració del Club Futbol Bonmatí i l'ONG Bonmatí Solidari.

La bona acollida que van tenir els diferents actes de la festa per part del públic assistent cal atribuir-la, en bona part, a la varietat de la programació, ja que va haver-hi activitats per a tots els gustos i totes les edats. Així, els més menuts s'ho van passar d'allò més bé amb l'espectacle infantil del grup d'animació *La Lluna*, el jovent va gaudir de la nit de rock, els afeccionats al teatre no es van perdre la funció representada pel grup de teatre local *La Tetera* i els amants de la música de ball de tots els temps gaudiren amb els balls amenitzats pel conjunt *El Tren de la Costa* i l'orquestra *Marimba* així com amb l'exhibició de balls de saló que va anar a càrrec del grup *Kinbédeball* i alumnes.

La festa també va comptar amb el berenar-sopar de germanor, la missa en sufragi dels difunts de la parròquia, el concurs de pesca i el campionat de botifarra, i tampoc no hi va faltar l'elecció de la pubilla ni la trobada sardanista dels petits dansaires.

Per acabar, cal assenyalar que tant els membres del C.F. Bonmatí com els de l'ONG Bonmatí Solidari, entitats que per primera vegada col·laboràvem amb l'Ajuntament en l'organització de la festa, esperem que la festa major fos del vostre grat, atès que aquest era el nostre objectiu i per això vam dedicar molts esforços i ganes perquè tot sortís el millor possible. ●

ONG Bonmatí Solidari

Diferents moments de l'exhibició de balls de saló -flamenc, country, disco,...- a càrrec del grup *Kinbédeball* i alumnes (Fotos cedides per M. Lluïsa Riera).

Catifes de Corpus. Un any més les catifes de flors van tornar a ser les protagonistes de la diada de Corpus del 2000 a Bonmatí, tal com ve succeint des que el Grup Nova Frontera va recuperar aquesta antiga tradició que havia caigut en l'oblit durant uns anys.

Bonmatí celebra la revetlla de Sant Joan

La nit del passat 23 de juny va ser un any més una nit màgica. Enguany, però, els mags van ser tots els membres de l'ONG Bonmatí Solidari que, amb l'ajuda d'alguns veïns del poble i gràcies al seu esforç i dedicació, van organitzar una festa molt lluïda per celebrar la revetlla de Sant Joan. Com no podia ser d'altra manera, la protagonista de la vetllada va ser la tradicional foguera de Sant Joan, les flames de la qual van assolir una alçada que la feien visible des de molt lluny ja que, durant tota la setmana, la gent del poble havia anat apilant cartrons, fustes, caixes, mobles i trastos vells i tota mena de materials combustibles per tal de complir amb la tradició d'encendre-ho tota la nit del 23 de juny.

A més de la foguera, es va organitzar un sopar amenitzat amb ball a l'envelat, un acte que va comptar amb la participació d'aproximadament 300 persones amb ganes de passar-ho bé en mig d'un ambient on es barrejava la música, les rialles, l'espetec dels coets i els petards,...

La festa va ser tot un èxit tal com ho demostra el fet que la gresca es va allargar fins a altes hores de la matinada.

ONG Bonmatí Solidari

Les flames de la foguera de Sant Joan van assolir una gran alçada (Foto cedida per M. Lluïsa Riera).

La revetlla va comptar amb la participació d'unes 300 persones (Foto cedida per M. Lluïsa Riera).

Els membres de l'ONG Bonmatí Solidari, entitat organitzadora de la revetlla (Foto cedida per M. Lluïsa Riera).

Festa de Santa Llúcia

Els veïns de Bonmatí van celebrar la diada de Santa Llúcia d'enguany amb una festa que, organitzada pel Grup Nova Frontera i l'Ajuntament, va consistir en un dinar i un ball de tarda que es van dur a terme a l'envelat de Bonmatí el passat diumenge dia 3 de desembre. Els comensals van poder degustar un menú a base d'arròs de primer, cuixa de pollastre de segon i postres, tot regat amb vi, aigua i cava.

La festa es va cloure amb un ball de tarda amenitzat pel duo *Charleston*, que amb les seves melodies van engrescar d'allò més a tot el públic assistent.

Per participar en el dinar calia adquirir el corresponent tiquet, que costava 1.600 pessetes a la mainada i als socis del Grup Nova Frontera i 1.800 pessetes al públic en general.

Benedicció de la imatge de Sant Pere Màrtir

El propassat 17 de setembre del 2000, Mn. Àngel Pla, rector de la Parròquia de Sant Julià del Llor, va beneir la imatge que es venera a la capelleta de Sant Pere Màrtir, que es troba ubicada dins del terme municipal de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

L'acte va comptar amb l'assistència de diversos veïns de Sant Julià del Llor, poble devot i entusiasta de Sant Pere Màrtir, un sant que va néixer a Verona (Itàlia) el 1206 i que va ser assassinat prop de Milà el 1252. Va ser canonitzat el 1253 i la seva festa se celebra el dia 29 d'abril.

Els pares d'aquest sant eren heretges, de la secta dels càtars, però en no trobar cap mestre d'aquesta secta a Verona van consentir que l'eduqués un de catòlic. Després en Pere va anar a estudiar a la Universitat de Bologna i als 16 anys ingressà als dominics (la sotana blanca dels dominics va imposar-la el fundador de l'ordre, Sant Domènec, "martell contra els heretges").

En acabar la seva etapa d'estudiant, Pere va ser ordenat sacerdot i fou nomenat predicador contra els heretges, convertint-se en un vertader "martell" dels càtars. Pere va recórrer Bologna, la Romània, la Toscana i el Milanesat i va fer moltes curacions i miracles.

El caos que regnava a Itàlia, on totes les repúbliques havien decretat lleis contra les sectes i l'heretgia estava condemnada com un delictes cívics, va provocar la intervenció de l'Església i va sorgir la Inquisició per acabar amb les matances en massa i els consells de guerra.

Pere va ser un dels primers inquisidors, però els heretges temien més els seus arguments, a causa del convenciment que demostrava quan predicava, que no pas el seu poder inquisidor. Fou precisament el carisma per convertir els heretges que mostrà predicant als albigesos, el motiu pel qual va ser assassinat per uns fanàtics, prop de Milà, el 6 d'abril de 1252.

Pere era conscient que la seva vida perillava, però no va deixar de predicar. Fins i tot, un dia que predicava a la plaça de Milà va dir que sabia que els càtars havien decretat la seva mort, però va advertir-los que no es fessin il·lusions perquè faria més contra ells després de mort que en vida.

El 6 d'abril de 1252 va ser assaltat en un bosc i mortalment ferit amb dos cops de destrat al cap. Aleshores va començar a recitar en veu alta el "Crec en Déu" i al faltar-li les forces, va mullar els dits en la seva sang i va escriure a terra la paraula "Crec", abans de ser rematat amb un cop de punyal pels heretges que l'assaltaren.

Per acabar, reproduïm l'oració de Sant Pere Màrtir: "Feu, Déu omnipotent, que imitem amb donació sincera la fe del vostre màrtir Sant Pere. Ell que, per difondre aquesta fe, ha merescut d'obtenir la palma del martiri. Per Crist Senyor nostre. Amén".

La imatge de Sant Pere Màrtir que es venera a la capelleta que es troba dins del terme municipal de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

La capelleta de Sant Pere Màrtir que va ser beneïda el 17 de setembre del 2000 (foto: Josep Pérez Raventós).

Inauguració del nou institut d'Anglès

Els dies 20 i 21 d'octubre de 2000 es va inaugurar oficialment el nou institut Rafael Campalans d'Anglès, on estudiaven molts alumnes del nostre poble.

Les activitats programades amb motiu de la inauguració oficial, que va comptar amb l'assistència de la consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, Carme-Laura Gil, es va desenvolupar divendres al vespre al Paladium, dissabte al llarg de tot el dia al mateix institut i al pavelló municipal d'esports d'Anglès i les primeres hores de la matinada del diumenge en aquest darrer recinte esportiu. A més del pregó d'inauguració, Paladium va acollir divendres al vespre l'acte d'agermanament de l'institut d'Anglès i el seu homònim de la localitat senegalesa de Kounkané, la presentació del llibre "20 + 1 anys de l'institut d'Anglès" i una representació teatral sobre la història d'aquest centre docent d'Anglès que va anar a càrrec del grup *Tres Quarts de Quinze*. La vetllada es va cloure amb el pica-pica que l'organització va oferir a tot els assistents a l'acte.

L'endemà es va organitzar una jornada de portes obertes perquè tothom que volgués pogués conèixer les diferents dependències del centre. Aquesta jornada de portes obertes es va desenvolupar de les 10 del matí a la

1 de la tarda i de 2/4 de 5 a 2/4 de 8 de la tarda i el públic assistent va poder visitar el nou centre pel seu compte o a través de les visites guiades que es van organitzar expressament i que tenien l'atractiu de comptar amb una acció teatral. El mateix dissabte també es van celebrar a les instal·lacions de l'institut sengles campionats de Black-Top i Volei, així com exhibicions d'escalada i aeròbic, actes que van donar pas a la festa de retrobament d'exalumnes, alumnes, professors, exprofessors, membres d'antigues APA's i de l'actual, ... que es va dur a terme a partir de les 9 de la nit al pavelló municipal d'Anglès i que va consistir en un sopar amenitzat amb diversos actes, actuacions, projeccions en una pantalla gegant i un ball ofert pel grup *Sarau*. La inauguració es va cloure amb el festival de rock "20 + 1", que es va celebrar en el citat pavelló esportiu a partir de la una de la matinada del diumenge 22 d'octubre i que va comptar amb les actuacions dels grups *MR XX*, *Aquitamxé*, *Petit Fours* i *Van de Kul*.

La inauguració oficial del centre també va comptar amb sengles exposicions de la Comissió de Solidaritat, la Revista i dels antics alumnes, un concurs de fotografies sobre el nou centre i d'altres actes d'agermanament amb el citat institut de Koundané (Senegal).

Presentació de l'Agenda Llatinoamericana

El divendres dia 17 de novembre, a les 9 del vespre, es va dur a terme al col·legi públic Sant Jordi de Bonmatí l'acte de presentació de l'Agenda Llatinoamericana Mundial de 2001, que va anar a càrrec de Jordi Planes, membre de "Justícia i Pau" i pregoner de la Festa Major d'enguany.

Tot seguit, els membres de Bonmatí Solidari Xavier Roure, Jordi Pibernat i Jordi Linares van exposar l'experiència que han viscut aquest estiu a Mèxic, una xerrada que va anar acompanyada d'una projecció de diapositives i que va comptar amb la participació del públic assistent, que va poder fer preguntes als citats membres de Bonmatí Solidari.

L'acte de presentació, organitzat per Bonmatí Solidari i l'Ajuntament, es va completar amb la inauguració d'una exposició de fotografies del treball realitzat aquest estiu del 2000 en una zona marginal de la capital mexicana, Mèxic D.F., pels membres de Bonmatí Solidari.

Aquesta exposició, que va restar oberta al públic fins al dissabte 25 de novembre, pretenia donar a conèixer les condicions de vida dels nens de les barriades perifèriques de Mèxic D.F. i les perspectives de futur, no gaire esperançadores, que els espera. Una realitat que contrasta amb la que habitualment donen a conèixer els mitjans i les agències de viatge.

ONG Bonmatí Solidari

Festa mexicana a l'envelat de Bonmatí

El passat dissabte, 25 de novembre, es va celebrar a l'envelat de Bonmatí una festa mexicana organitzada per Bonmatí Solidari i l'Ajuntament amb l'objectiu de recaptar fons per destinar-los a projectes humanitaris. La festa va començar a les 10 de la nit amb un sopar a base de plats tradicionals de la cuina mexicana i amenitzat amb mariachis. Així, els assistents a l'àpat van poder degustar un pica-pica "nachos", "jalapeños" i "aletes", una amanida mexicana, "quesadillas", "alambre" i, de postre, un sorbet de mango i pinya al tequila. En acabar el sopar, el grup **Carta Blanca** va oferir el ball que va cloure la festa.

Cal destacar que tots els diners que es van recaptar amb la venda de tiquets del sopar, que costava 2.500 pessetes als adults i 1.500 a la mainada, es destinaran íntegrament a projectes humanitaris.

Festa de Sant Cristòfol

El propassat 8 de juliol, Bonmatí va celebrar la diada de Sant Cristòfol d'enguany amb la tradicional benedicció de vehicles i una festa organitzada pel Grup Nova Frontera i l'Ajuntament que va consistir en un sopar i un ball de nit que es van dur a terme a l'envelat.

La benedicció de cotxes es va dur a terme al davant de l'església de Santa Maria de Bonmatí a les 9 del vespre i tot seguit es va iniciar el sopar, que va comptar amb un total de 145 comensals.

Mentre els adults van gaudir d'un menú integrat per amanida, meló amb pernil, una cuixa de pollastre, botifarra, patates xips i postres, tot regat amb aigua, vi i cava, per als nens i nenes de fins a 14 anys es va preparar un menú especial que consistia en 2 canelons,

una cuixa de pollastre, patates xips i postres, i refrescs per beure.

Per participar en el sopar calia apuntar-s'hi prèviament -hi havia temps fins al dijous 6 de juliol- i adquirir els tiquets, que es venien a 1.000 pessetes el del menú infantil i a 1.800 pessetes (1.600 pessetes per als socis de Nova Frontera) el dels adults.

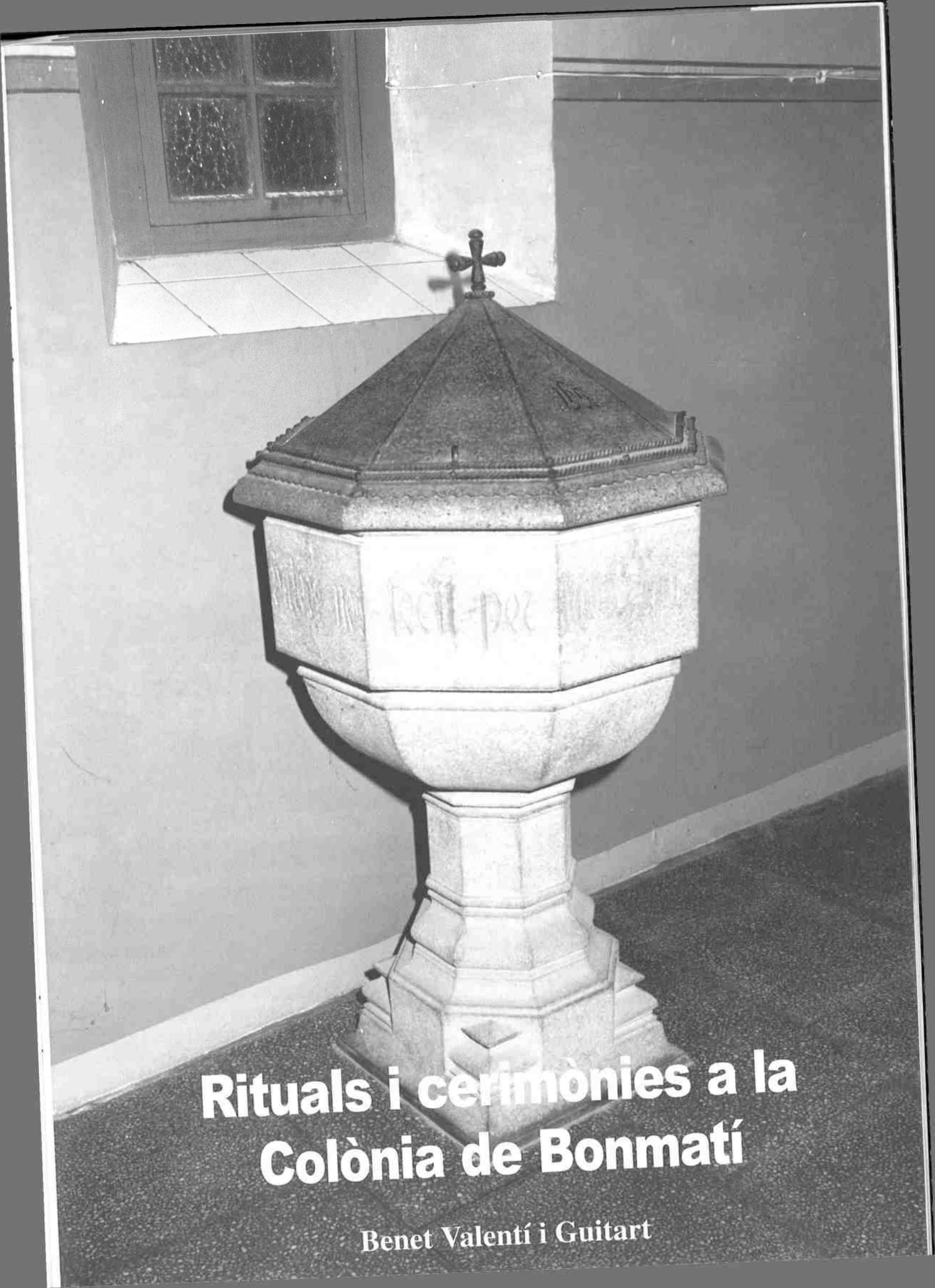
Després del sopar es va dur a terme la cloenda dels cursets de gimnàstica, que van seguir gairebé una vintena de veïnes del nostre municipi, i una exhibició d'aeròbic infantil del gimnàs Gym Formes d'Anglès. La festa de Sant Cristòfol d'enguany es va cloure amb un animat ball de nit que va ser amenitzat pel duo Charleston.

Un moment de l'exhibició d'aeròbic que es va dur a terme a l'envelat entre el sopar i el ball de nit (foto: Josep Pérez Raventós).

Foto de grup de les dones que van fer el curs de gimnàstica i les nenes que participaren en l'exhibició d'aeròbic (foto: Josep Pérez Raventós).

A black and white photograph of a stone baptismal font. The font is octagonal with a tiered base and a conical lid topped with a cross. It is positioned in the corner of a church, with a window visible in the background. The text 'Rituals i cerimònies a la Colònia de Bonmatí' is overlaid on the bottom right of the image.

Rituals i cerimònies a la Colònia de Bonmatí

Benet Valentí i Guitart

Rebuda de la imatge de la Mare de Déu de Fàtima a Bonmatí l'any 1951.

Foto de Portada:

Pila baptismal de la capella de la Colònia on, durant més de mig segle, tants infants bonmatinencs han rebut el primer sacrament de l'Església.

L'Església

Una part dels capítols que es resumeixen en aquest costumari històric guarden alguna relació amb l'Església. Per tant, seria procedir desairosament si en aquest recull de tradicions la deixéssim oblidada junt amb la comunitat de persones que durant anys n'han estat els seus membres.

Buscant i buscant, no hem sabut trobar la data en la qual es va autoritzar l'establiment d'un oratori particular a la casa Bonmatí, però trobem uns papers que diuen que el 1898 va ser nomenat Ramon Domingo, un jove de 26 anys, capellà domèstic de la família. Tampoc no tenim cap informació que faci referència a l'any en què va ser construïda una capella adossada a la casa pairal de Bonmatí amb una entrada des de l'exterior, una petita església que el bisbe Tomàs Sivilla Gener va declarar capella pública amb un decret de data 18 de juny de 1886. Mitjançant un altre decret de la "Sagrada Congregación del Concilio de Trento", de data 10 d'octubre de 1895, s'autoritza poder celebrar-hi una missa els dies de festa de precepte tot i que el rector de Constantins, parròquia a la qual pertany la nova església, hagi d'oficiar-ne dues com és costum a les parròquies rurals. L'any 1900 és enderrocada l'esmentada capella i en el mateix solar se n'edifica una de cabuda superior que des d'ara estarà al servei de la gent que viu a la nova colònia. Restes de la capella enderrocada es mantenen actualment dempeus recolzades a la paret del temple propietat de la família Bonmatí.

El 1908 el bisbe Francisco de Pol autoritza el capellà de la Colònia, Salvi Cateura, a *"ejercer la cumplida y libre cura de almas dentro y sobre los vecinos de la colonia Bonmatí"*, ajustant-se a unes condicions acordades entre el bisbe i el Fundador, unes disposicions que aquest es compromet a complir i que s'estipulen de la manera següent:

Pagar al capellà i donar-li estatge.

Conservar l'església i mantenir el culte.

Pagar al rector de Constantins la quantitat de 125 pessetes anuals com a indemnització per la pèrdua de drets parroquials.

Construir i mantenir el cementiri.

A la nova capella, un sacerdot hi prestarà atencions religioses als feligresos de la Colònia fins al juliol del 1936, any que van ser destruïts els objectes sagrats i les imatges del seu interior. A causa de la guerra civil el culte estarà interromput fins al febrer de 1939. Durant aquest temps el temple es va utilitzar de magatzem per guardar la ferralla de les fàbriques tèxtils, ja que aquestes havien estat destinades a la fabricació de material de guerra.

La família Bonmatí en costejarà la restauració després de la qual es reprendran de nou les funcions

1951 – Els bonmatinencs preparen el trasllat de la imatge de la Verge de Fàtima a Salt.

religioses com a sufragània de Constantins. Mentre, pel maig del 1970, la capella particular dels Bonmatí passa a ser parroquial, segons un decret del bisbe Dr. Narcís Jubany, i el 1973 el bisbe de Girona Mn. Jaume Camprodon beneeix una nova i moderna església construïda al nou Bonmatí, una obra que serà costejada amb les aportacions particulars dels bonmatinencs.

Fins aquí hem descrit cronològicament les construccions i rehabilitacions dels temples haguts, uns temples que durant gairebé un segle han estat consagrats al culte i al servei dels habitants de Bonmatí.

Pel que fa a la pràctica religiosa, han estat diverses les festivitats que s'han celebrat a la Colònia, però la més destacada de totes, la que fins i tot va ser admirada per gent d'altres pobles i molt estimada pels bonmatinencs, va ser la de Corpus.

Per respecte a la parròquia de Constantins, la processó d'aquesta diada a la Colònia es traslladava al diumenge següent per no coincidir totes dues, però uns jorns abans els veïns ja exposaven llurs idees a fi d'escollir el tipus de catifa i els colors més adients amb els quals portar-ne a terme la confecció. El diumenge a primera hora, sense un bri de mandra, la gent ja posava els genolls a terra i amb molta

delicadesa i interès fabricava les catifes. Els carrers de Bonmatí, mai més ben emprada l'expressió, eren una catifa.

A la tarda, homes i dones, nois i noies, ben abillats, acudien a la processó solemnitzada pel trilleig de les campanes i els alegres cànctics propis de la diada entonats pel cor de la capella de la Colònia, format per jovent d'ambdós sexes. La superioritat clerical de la processó era atorgada al capellà de Constantins, el qual tenia l'honor de portar sota tàlem la custòdia. Del pal·li eren portadors un representant de la família Bonmatí i un home de la Colònia, mentre que per les fàbriques ho eren els dos directors. Hi participava quasi tot el poble. Hi assistia gent de creences religioses i d'altra que era totalment atea, però tothom considerava que la confecció de les catifes era una obra de tots.

Tot i l'espectacle de religiositat que caracteritzava l'elaboració de les catifes i dels altars, es convertia finalment en una noble rivalitat entre els veïns dels carrers.

Des de la fundació de la Colònia, l'assistència de feligresos al seguici pels carrers era molt nombrosa, però quan va gaudir de més grandiositat i realç va ser entre els anys 1940 i 60.

La diada de Corpus no es limitava només a la tarda. La missa matinal era concorreguda a més no poder i quasi tots els bonmatinencs s'acostaven a complir amb el sagrament de la comunió.

Però a la vida tot té un final i aquest final va arribar en la dècada dels 70, uns anys en els quals el país va començar a experimentar una transformació, un canvi que ha motivat que, de mica en mica, la processó de Corpus, sens dubte la més ancestral tradició que ha conservat Bonmatí, anés quedant en l'oblit.

A part d'altres costums i tradicions de les quals hem fet esment en capítols anteriors, cal destacar la festivitat de la Puríssima Concepció, patrona de la Colònia, una festa en què, a més dels lluïts actes que se celebraven a l'església, sobresortia la gran il·luminació de la casa Bonmatí i la més humil dels fanalets de colors encesos a les finestres de les cases dels carrers.

Sant Josep era una diada molt assenyalada dintre la quaresma en la qual els bonmatinencs anaven a l'església a escoltar uns tradicionals sermons com a preparació del compliment pasqual.

L'any 1962, quan l'Església encara tenia un gran nombre de seguidors a les nostres contrades, van tenir lloc amb gran brillantor uns dies de formació i de refermança religiosa que van prendre el nom de Setmana Mariana, de la qual van ser protagonistes dos missioners molt reconeguts a les nostres contrades: els mossens Martí Amagat i Venanci Planas.

A les diverses celebracions hi va acudir tota la Colònia, cosa que va comportar l'èxit dels actes preparats per a la joventut. Fins i tot la veu dels pares

L'església de Constantins, amb el cementiri parroquial al costat.

Festivitat de Corpus a la Colònia als anys 1940 i 50.

Celebració del Corpus a Bonmatí entre els anys 1914 i 1918.

missioners entrava a les cases per mitjà d'una emissora de ràdio instal·lada expressament per a l'esmentada setmana. Però també diàriament acudien a la fàbrica on dedicaven unes xerrades als obrers tocant temes religiosos i socials.

Hem de fer notar que Bonmatí, com altres pobles petits, però d'una manera especial les colònies industrials, ha estat subjecte al predomini dels caps influents -amos, capellans, directors de fàbrica, propietaris, etc.-, o sigui, de la gent preponderant a l'hora de prendre decisions, sense oblidar el moment polític que tocava viure. L'esmentada influència, és clar, contribuïa poderosament al fet que els actes fossin més concorreguts. Ah, i també quan les dones entraven a l'església, per respecte, es posaven al cap un vel fi de blonda o randes anomenat mantellina. Els homes, en canvi, es descobrien el cap.

La gent més propera dels pobles veïns, com ara Sant Julià, Vilanna, Trullàs i Constantins, tot i no pertànyer a la mateixa demarcació, estava molt identificada amb la Colònia en tots els quefers, tant pel que fa a

la vida quotidiana com pel que fa a les grans solemnitats.

L'any 1951, tots els pobles del bisbat, entre ells Bonmatí, van ser testimonis de les vivències de grans manifestacions públiques de religiositat. No va quedar cap racó del bisbat sense ser visitat per un seguici format per autoritats civils i eclesiàstiques, les quals eren portadores d'una imatge de la Verge de Fàtima, el sùmmum de la festa. La rebuda que la gent de la Colònia i dels pobles veïns van dispensar a la Verge evidència l'esperit de religiositat que en aquells anys imperava al país.

Bonmatí va ser testimoni i partícip de la solemne estada de la imatge de la Verge de Fàtima durant dos dies. La cooperació de les empreses en la il·luminació i ornamentació dels carrers amb arcs triomfals va ser decisiva perquè la festa assolís una grandiositat mai vista aquí. L'arribada de la Verge, encapçalada per les autoritats i esperada per la gent de Bonmatí i pobles veïns a la plaça, fou un esclat d'entusiasme i una gran manifestació de religiositat.

Corpus a la Colònia l'any 1927.

Naixements

Portar un fill al món sempre ha estat un pas difícil, un acte en què, en moltes ocasions, han estat en joc dues vides.

Si ens posicionem a finals del segle XIX i a començaments del XX, aviat veurem que la situació econòmica que imperava en les famílies, generalment, era de pobresa. Per altra banda, la ciència i la medicina de què avui sortosament gaudim, i que han salvat infinitat de vides, estaven tan endarrerides que una gestant, cada dos per tres, tenia la seva vida exposada per salvar-ne una altra. Durant els nou mesos de gestació, la futura mare no tenia contacte amb cap metge ni persona mínimament preparada i quan arribava el moment d'infantar, amb escassíssimes condicions sanitàries, era assistida per una llevadora sense els mínims estudis terapèutics. Per tant, era un pas difícil en el qual la sort jugava un paper molt important. Si parlem de la gent que vivia al camp o a la muntanya, el desenllaç es presentava encara més difícil. Quantes vegades una partera, només amb l'ajuda d'algun familiar, havia d'infantar pressentint resultats negatius! La improvisada llevadora sovint havia d'interrompre la tasca de la fàbrica, abandonant l'aspi o la contínua de filar, perquè li havia arribat l'encàrrec d'anar a assistir una dona que anava de part. A l'arxiu parroquial de Sant Julià es troba una quantitat molt considerable d'albats que morien en néixer o al cap de pocs dies.

Aquest dret a néixer, que exposava la vida de la mare i del nadó, va millorar d'una manera ostensible a partir de l'any 1930, gràcies a les atencions que rebia la dona que havia d'infantar, ja que durant l'embaràs havia estat mínimament controlada per una llevadora professional. Amb tot, eren comptats els casos d'infantaments que es produïen en una clínica. Donar a llum en un centre mèdic era tot un luxe, a banda de no ser-ne costum, era prohibitiu per a la major part

de les famílies ja que llur economia no els permetia aquesta despesa. Fins i tot els fills Bonmatí i els Torras Hostench havien vist la primera llum en llurs domicilis.

Una pràctica que no vull passar per alt era la manera de vestir la criatura durant els primers mesos de ser al món. Era un sistema que, contemplat a començaments del segle XXI, és esfereïdor.

Consistia a embolicar estretament el cos de la criatura com si estigués empresonat dintre d'un sac. Hi havia la creença que els orins i les defecacions originades enfortien els ossos, però quan el despullaven perquè volien mudar-li la roba, la fetor que desprenia, a més de ser antihigienica, no es podia suportar.

Si la naixença d'un nadó havia transcorregut amb normalitat, l'Església recomanava que fos batejat dintre dels vuit primers dies. D'una banda, aquesta recomanació era motivada per les dificultats que comportava la supervivència de la criatura en aquest període de temps. Si es pressentia algun perill, l'Església autoritzava qualsevol familiar a poder-lo batejar. Si es donava aquesta circumstància, el ritual consistia a posar aigua al front de la criatura i, tot fent-li el senyal de la creu, dir aquestes paraules: «*Criatura jo et batejo amb el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant*». Aquest ritus, que es podia fer amb aigua de font, pou o pluja, encara possiblement està vigent, però, sortosament, a causa de l'escassa mortalitat infantil d'avui, no hi ha necessitat de practicar-lo.

Si la criatura moria sense ser batejada, l'enterrament s'efectuava en el mateix cementiri, en un lloc separat i reservat només per a ells. Les campanes de l'església es mantenien mudes, mentre que sonaven si el mort era un albat (criatura morta abans de tenir ús de raó i que, per tant, no ha rebut el sagrament de l'Eucaristia). El toc amb el qual s'anunciava la gent el

Mainada que ansiosament espera que els padrins i pares del nounat, des de la finestra, tirin laminadures per celebrar el bateig.

Quan érem petits ens deien que els nens els anaven a buscar al pou de Santa Bàrbara. Foto d'Emili Rams de la capella, ja gairebé totalment restaurada.

reconeixia amb el nom de tocar a l'albat. Si l'infant havia mort sense rebre el sagrament del baptisme, l'ànima del nounat quedava retenguda als limbs (lloc on estan detingudes les ànimes dels justos esperant la redempció del gènere humà).

Si el part havia transcorregut satisfactòriament, dintre dels vint dies, la criatura havia de rebre les aigües baptismals i tenia lloc un bon àpat, un convit, al qual eren convidats els familiars més directes i algun amic. L'únic familiar que no assistia a la cerimònia de l'església era la nova mare. Els pares eren els responsables de sufragar el cost del dinar; els padrins, a més de donar identitat amb els tres noms de pila, havien de córrer amb les despeses de tirar bateig. Durant el recorregut d'anada i tornada de la comitiva, les campanes tritllejaven, anunciant al poble l'arribada d'un nou cristià. La durada de tritlleig estava relacionada amb la generositat de la propina que rebia el campaner, que també anava a càrrec dels padrins. L'acte de tirar bateig es feia des de les finestres i també anava a càrrec dels padrins; consistia en obsequiar amb caramels, avellanets i ametlles torrades i "calderilla" a la mainada que, amb il·lusió, feia acte de presència a la festa. A vegades, s'hi afegia alguna dona poc escrupolosa, però quan això succeïa, els vaillets, tot d'una, arremangaven la desaprensiva intrusa, aixecant-li les faldilles. La mare que no havia assistit a l'església a l'acte del bateig havia de romandre uns dies a casa sense poder sortir. D'això, se'n deia estar sota teulada. Però vet aquí que feta la llei, feta la trampa: quan la dona tenia necessitat imperiosa de sortir per haver de recollir la robeta de l'infant que s'assecava a l'estenedor i amenaçava pluja, la nova mare eixia a l'exterior, dessota d'una teula, com si portés un barret —pecat de necessitat queda mig perdonat—.

Després de la depressió post-part i un cop podia tocar-li l'aire matiner, la mare, amb la llevadora i el nounat als braços, es dirigia vers l'església. A fora, abans d'entrar-hi, sortien a rebre'ls l'escolà i el capellà; aquest últim, amb una estola penjada al coll i

sostinguda per l'espatlla de la nova mare, resava les oracions apropiades i demanava que la nova mare fos, de bell nou, admesa a la casa de Déu.

Un cop complert aquest mandat de l'Església, la dona en qüestió ja podia atendre, com qualsevol altra, les feines del camp, si era de pagès; o de la fàbrica, si era de la Colònia.

La llevadora Quima Surroca, amb la seva filla, que es va establir a Bonmatí a finals del segle passat quan es va començar la Colònia. Va ajudar a néixer a gairebé tots els bonmatinencs que avui tenen 80 anys i escaig. (Foto cedida per Pilar Surroca, la seva néta).

Casaments d'estraperlo

Durant el primer quart d'aquest segle, quan els diccionaris encara no tenien enregistrat el mot estraperlo, a la recent estrenada Colònia de Bonmatí ja se celebraven casaments d'aquest tipus.

El vocable estraperlo va néixer l'any 1935. No és pas secret confessar que la cerimònia d'unió entre un home i una dona era la mateixa que existia a tot arreu, però sí que m'agradaria fer notar que alguns d'aquests casaments tenien una validesa diferent. La capella de la família Bonmatí no gaudia de les mateixes atribucions legals de què fruïen les esglésies parroquials. Però, no obstant això, podia fer ús d'un avantatge que no tenien les altres. El fet de ser una capella particular, mig d'amagatotis, li conferia la possibilitat de poder celebrar el sagrament del matrimoni i registrar-lo eclesiàsticament, tot i que s'abstenia de comunicar-ho a l'autoritat judicial. Durant els primers 30 anys d'aquest segle, hi havia una llei que eximia uns certs nois de l'obligació d'anar a fer el soldat. Aquesta regla dispensava de fer el servei els «quintos» primogènits, que eren responsables del sosteniment de llurs pares si aquests superaven l'edat de 60 anys. També se n'alliberava aquell noi que tenia la mare vídua amb fills menors d'edat. A aquells que reunien, entre d'altres, aquestes particularitats se'ls concedia el benefici de quedar-se a casa sense haver d'incorporar-se a l'exèrcit.

Contràriament, hi havia una regla que obligava aquests joves a no contraure matrimoni durant la mobilització per no agreujar més les necessitats de la família. Però abans, igual que ara, els sentiments humans eren els mateixos, encara que hi hagués la «mili» pel mig. Mentrestant, a vegades motivat per aquests sentiments corporals, es corria el risc d'allò que pot esdevenir a una parella: engendrar un fill. Quan això era un fet consumat calia buscar una solució que suavitzés allò que era tan mal vist per la societat i, alhora, salvar l'honra i el privilegi que suposava alliberar-se d'anar a fer el soldat. Però com?

La capella particular de la Colònia tenia la solució només pel fet de no ser una església parroquial. Amb aquesta condició podia salvar la difícil papereta a moltes parelles que hi acudien de tots els indrets. El responsable de la capella ho registrava legalment en els llibres eclesiàstics, però la circumstància aconsellava de no denunciar el casament al jutjat ja que prèviament no se n'havia avisat cap representant. D'aquesta manera la parella als ulls de l'Església estava legalment casada, però no ho era per al jutjat civil, que era el responsable de certificar la seva solteria.

El capellà disposat a amagar el pecat ja tenia a tret

uns homes que hi assistien de testimonis i que regularment es rellevaven en les diverses celebracions. Era gent de confiança que vivia a prop de la capella: en Joan de la Rajoleria, el moliner del Llor, el masover de can Sidro i els cuidadors de la central elèctrica.

Quantes vegades els bonmatinencs, a punta de clar, contemplaven com un reduït grup de 5 o 6 persones baixava de l'església per emprendre el camí de retorn cap al poble de procedència! Normalment, quan la gent de Bonmatí veia uns forasters en aquestes circumstàncies, solia dir: «Mira, dos que han celebrat la Pasqua abans de Rams».

Si els següents 5 anys havien transcorregut normalment dintre «la anormalitat», la unió matrimonial podia ser inscrita en el registre civil, perquè ara la prescripció ja li donava validesa. Feta la llei, feta la trampa.

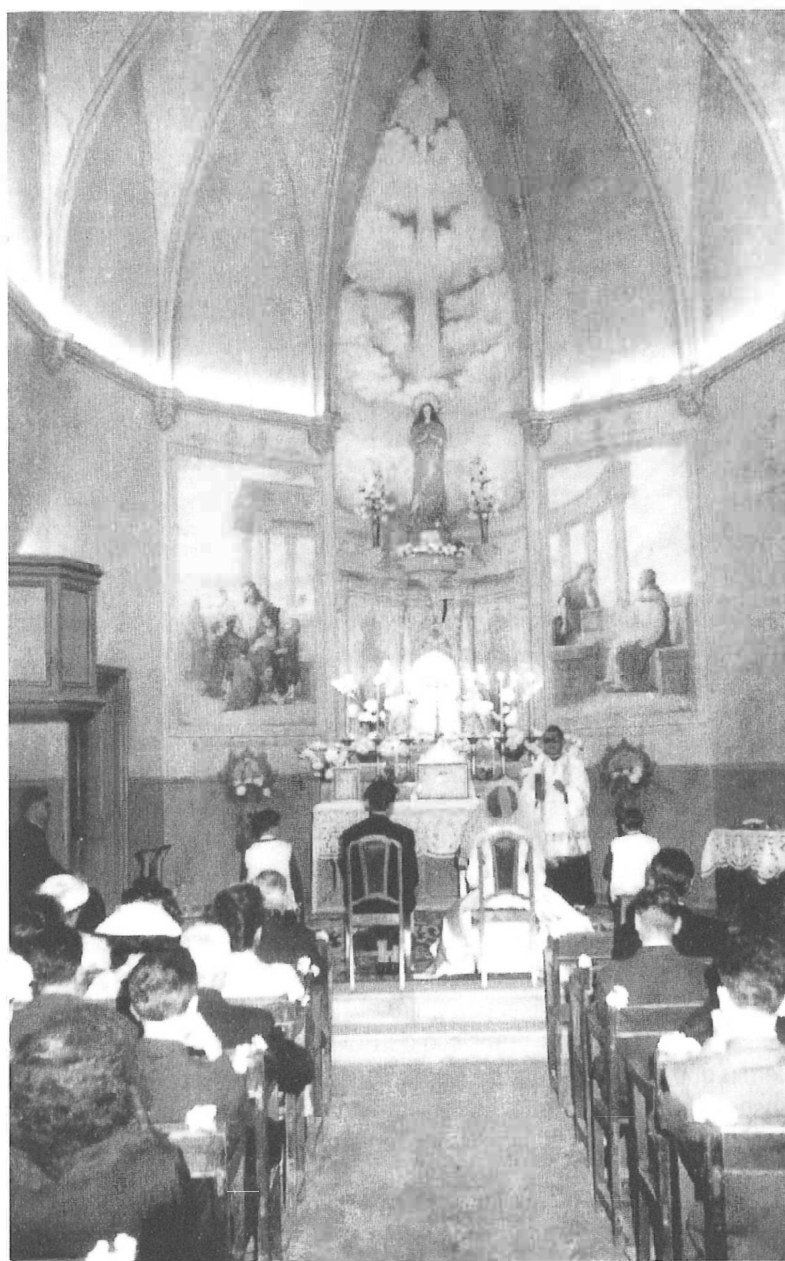
Aquest privilegi, si així el podem considerar, era compartit a la província de Girona per un altre poble que gaudia d'uns drets semblants als de Bonmatí. Era Portbou. Aquí la trampeta pietosa era motivada per la proximitat amb França. La bona entesa que existia amb el capellà de Portvendres permetia que l'Església, d'amagatotis, casés en un país estranger els qui un dia van fallar.

L'expedient que alliberava el soldat d'anar a fer el servei tenia una durada de 5 anys i durant aquest temps era obligatori de fer quatre revisions a l'estament militar per acreditar que «continuava» en l'estat de solteria.

El cas molt greu que podia esdevenir-se era que durant l'excedència morís el pare sexagenari o la mare vídua. De produir-se aquest fet, mal que manquessin 15 dies per esgotar l'exempció, el pobre soldat, que oficialment per a l'autoritat civil i militar era solter, havia d'ingressar al quarter per complir el servei.

Fins aquí hem vist com funcionava un parany que s'utilitzava a la Colònia per legalitzar a més a córrer un matrimoni conforme als cànons de l'Església amb un sistema que no era estès en el país. La gent l'havia ideat amb la complicitat i la benevolència del mossèn de la capella particular per evitar que un noi no hagués de consumir-se fent el soldat lluny de la seva família.

Més de tres quarts de segle ens separen d'aquest fet i hem d'admetre que la gent a penes era coneixedora dels estudis més elementals. La precarietat de l'economia familiar aconsellava els nois d'obtenir un lloc de treball adient a la humil posició social de cadascun, que quasi sempre era igual de migrada per a tots. Un país que estava mancat d'uns recursos dels quals l'home d'avui, sortosament, frueix amb

Un casament a la bonica capella de la família Bonmatí que del 1900 fins al 1973 va romandre al servei dels feligresos bonmatinencs.

escreix gràcies a la intel·ligència i, per què no dir-ho, també als pocs escrúpols que estan al seu abast. Però, a falta d'aquests mitjans, l'home per naturalesa era astut i cavil·lava molt per trobar solucions acceptables als seus problemes, unes solucions tal vegada menys tècniques que les d'avui però igual de profitoses.

Aquesta premissa que van tenir l'habilitat de posar en pràctica els nostres avantpassats, ara, al tombant d'un nou segle, està vigent, tot i que tingui un simbolisme distint: abans servia per no haver d'anar a fer la mili, mentre que avui evita la pèrdua d'una pensió.

Dels costums que hem anat aplegant, aquest és un testimoni que avala aquella vella frase coneguda per tots que diu «que no hi ha joc sense trampa». Avui més que mai, la frase continua mantenint-se fresca i la seva pràctica viva, però tinc el pressentiment que demà, demà passat i l'altre encara perdurarà perquè l'home hi anirà trobant espais on encabir-la.

Els enterraments de la Colònia

Cap allà l'any 1902 els carrers, les naus industrials, el canal i les turbines de la Colònia estaven a punt de ser posades en funcionament, però, com passa en totes les grans obres, quan arriba aquest moment gairebé sempre urgeixen aquelles mancances complementàries que fan indispensable una bona marxa d'una comunitat. Els establiments comercials, l'església, la germandat que tenia per objectiu socórrer els obrers malalts, la cooperativa de consum, el lloc de reunions i de diversió, etc., de mica en mica van anar arribant. Però ja va ser més costós haver de prendre una decisió de gran envergadura, i que certament es va complir, com era la de construir un pont que unís la Colònia amb la carretera i el tren, una obra que, per altra banda, el Fundador havia promès als industrials en el moment de signar els contractes d'arrendament.

He fet aquesta introducció perquè no obstant això hi havia una obra que D. Manuel no realitzava, perquè possiblement pensava que en aquell moment no era un servei tan necessari: la construcció d'un cementiri, una fossana de la qual el Fundador va haver d'apressar-ne la construcció ja que pressentia que s'apropava la seva mort, un desenllaç que es va produir el 6 d'agost de 1914.

Ja en el segle XIII trobem documentació que diu que els difunts del Veïnat de Cabanyes eren transportats al vell cementiri de la parròquia de Sant Vicenç de Constantins, parròquia a la qual pertanyia l'esmentat veïnatge. Aquest cementiri continuava vigent el 1896, any en què va néixer la colònia Bonmatí.

Fins al 1914, any que es va construir el cementiri de Bonmatí, quan s'esdevenia una defunció, un parell d'homes transportaven el cadàver dins d'un taüt lligat al centre d'una barra que duien recolzada sobre els seus muscles. Tanmateix, per als portadors, que s'anaven rellevant la feina, era un camí ben feixuc, ja que el viatge fins a Constantins es feia seguint una dreuera estreta com un camí de cabres. Aquest corriol es prenia al peu de la carretera de les Serres, en el lloc on avui hi ha la fàbrica d'embotits Casademont, i continuava prop del riu fins a can Ton Sastre, l'hostal de Constantins, can Frou i can Pou fins a arribar a l'església, on després d'oficiar-se la cerimònia corresponent es procedia a soterrar o ficar dintre d'un nínxol el cadàver. Déu n'hi do!, els sacrificats portadors devien dormir ben planers aquella nit. D'aquesta manera hi van ser transportades les senyores Joaquina de Cendra i Ramona Calderó, mare i esposa respectivament de D. Manuel, les despulles de les quals actualment reposen a Bonmatí, a la tomba junt al Fundador. No sé si en l'actualitat continua vigent una antiga

permissió o llei que autoritzava perpètuament al lliure pas per tots els camins o corriols en els quals havia passat un enterrament.

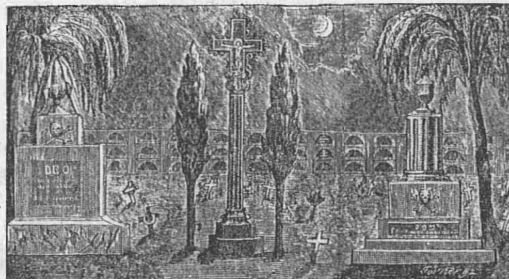
L'any 1918, Isidre Pigem, de la família del molí del Llor, serà el primer bonmatinenc que rebrà sepultura en un nínxol del nou cementiri. És el nínxol que actualment roman assenyalat amb el número 1.

A partir d'aquí, els enterraments ja van ser una feina més planera perquè la Colònia ja disposava, a més a més del cementiri, de l'església-capella que havia estat aixecada entre el 1900 i el 1901 i el bisbe de Girona Francisco de Pol va autoritzar el 1908 l'obertura de llibres parroquials, entre ells el d'òbits en el qual es registrarien els difunts de la Colònia. En els sepelis que tenien lloc a la nova Colònia, durant el recorregut de la comitiva, el campaner, amb un so lúgubre que suscitava tristesa, feia voleiar la campana. Tocava a mort.

Fins al 1945, els difunts de la Colònia eren conduïts al cementiri amb un baiard que normalment portaven dos o quatre veïns. Aquests homes solien conviure en el mateix carrer del familiar que acabava de morir. A partir d'aquest any, el servei es va modernitzar ja que es van poder portar els difunts amb un cotxe mortuori conduït per cavalls que, prèviament, s'havia arrendat a l'Ajuntament d'Anglès o de la Cellera. La comitiva s'acollia a fora la casa i acompanyava el cadàver amb un candela encesa, però a partir del 1960 el servei va experimentar un altre canvi. El cotxe tirat per cavalls va quedar en desús i va ser substituït per un automòbil d'Anglès i després per la funerària.

Un cop s'arribava a l'església, tenia lloc una cerimònia que consistia a cantar un responsori. Més antigament, durant el trasllat del difunt, pel camí, la comitiva resava el rosari en veu alta i a la sortida del cementiri s'acomiadava el dol.

El sepeli sovint era acompanyat de tres capellans que solien ser, preferentment, el de la Colònia, el de Constantins i el de Sant Julià. Per altra banda, el

CEMENTERIO ECLESIASTICO DE LA COLONIA BONMATÍ

NICHO PERPÉTUO

Concedo a D. *Luis Piqueu Ricu* la propiedad del Nicho señalado con el n.º *1* de la Serie *C* bajo los pactos y condiciones que se expresan al dorso, habiendo el interesado satisfecho la cantidad de *cincuenta pesetas*. Y en su virtud expido a su favor el presente TÍTULO, en la Colonia Bonmatí a *3 de Noviembre de 1918*

Jaime Piqueu Ricu

Gerona: Imprenta y Litografía Carreras, Ciudadanos, 18.

Títol de propietat del nínxol número 1 del cementiri de la Colònia de Bonmatí.

nombre de sacerdots que hi assistia variava segons el rang de la família. Si era d'una categoria un xic elevada podien ser 6, 8, 12 o més. Per exemple, en l'enterrament del Fundador, D. Manuel, eren 18. Al cementiri de Bonmatí, generalment com en tots, hi havia una porció de terreny que no es considerava lloc sagrat, en el qual eren soterrats els albat i els cadàvers de persones que havien posat fi a al seva vida. Fins i tot s'hi enterraven aquells que abans de morir havien refusat els últims sagraments de l'Església.

Quan en una família de la Colònia hi havia una defunció, es tenia en compte un costum que la gent observava en senyal de respecte envers el finat i que, generalment, es complia amb força rigor. Per respectar el dol, els familiars del difunt vestien de color negre durant un any. En els homes, el dol, amb la vestimenta que duïen, no contrastava gaire del color del vestit habitual, però en les dones i les noies ja era diferent perquè els colors vius dels vestits usuals contrastaven amb la rigorositat de la roba de color negre. Les vídues de més edat ja no se'l treien més i fins i tot alguna es lligava sota la barba un mocador del mateix color que li cobria el cap i la cara. Quan es donava el cas, poc probable, d'incompliment del temps del dol, la crítica generalment era força dura. També era censurada l'actitud d'aquella noia que anava a ballar abans d'haver-se complert l'any de la defunció del familiar.

Era freqüent que persones de possibilitats econòmiques, ja en vida, deixessin encomanada la celebració d'una tanda de misses per ser aplicades després de la mort. Més antigament, concretament el segle XIII, trobem deixes i voluntats que s'encomanaven a l'Església "per remei de la seva ànima i la dels parents".

El funeral

Fins aquí hem vist com s'efectuaven antigament els enterraments a Constantins i a la Colònia i els costums que s'hi observaven.

Per altra banda, aquest hàbit era molt semblant a tot arreu. Passat un temps prudencial, l'Església imposava a la família l'obligatorietat de celebrar un funeral per l'ànima del difunt.

Antigament el funeral consistia en cantar a l'església tres oficis i un respons o absolta, que suposava una estada molt llarga al temple. Més tard s'aniran introduint canvis en les celebracions eclesiàstiques, un dels quals limitava el funeral a un ofici i a dues misses. Durant la celebració, la família repartia en cada ritual unes candeles que es mantenien enceses fins al moment de l'ofertori, instant durant el qual s'oferia la candela al celebrant. Sempre tenia lloc al matí i normalment hi assistia tota la parentela, que després era convidada a dinar a la casa del difunt. Amb aquesta manera de procedir semblava que es donava més solemnitat al funeral que no pas a l'enterrament. No obstant això, no era així. Si busquem la causa d'aquest capteniment, segurament la trobarem en les dificultats que comportava haver de desplaçar-se d'un poble a un altre, ja que fins l'any 1897, que va arribar el tren d'Olot, a Bonmatí només existia "l'espardenyal".

He consultat amb l'amic Pere Ponsatí, de Constantins, que a l'edat de 93 anys i amb la ment ben clara recorda els costums que va viure durant el primer quart d'aquest segle. La vida d'en Pere va transcórrer a pagès, en poblets de la vall del Llémene, i judica que la ignorància en aquests racons, comparada amb la dels pobles més grans, era molt acusada. En primer lloc, constata que, en aquests llogarrets, el capellà era considerat una persona d'un nivell d'intel·ligència molt elevat pel càrrec que ocupava i sagrat pel ministeri que representava; per tant, aquesta superioritat motivava que les seves decisions fossin molt determinants. La solidaritat entre els veïns era molt digna, ja que les quatre persones que el dia de l'enterrament havien estat al servei de la família per fer el clot on soterrar-hi el difunt, quan s'esdevenia el funeral, també tocaven les campanes i cuidaven el bestiar. A principis de segle, després de l'àpat, es donava a tots els assistents una ofrena que consistia en un panet que llavors s'emportaven a casa.

Per respectar la rigorositat de la Quaresma, durant aquest període l'Església fins i tot prohibia la celebració de funerals i casaments.

Continua explicant en Pere que el dinar del dia de l'enterrament era molt lleuger ja que consistia a menjar un plat d'arròs a la cassola sense carn ni greix i guisat només amb aigua i oli, mentre que el

dinar del dia del funeral era suculent i copios.

En el diari *El Punt*, amb el títol de «Melindros i xocolata per després dels funerals», el periodista Pere Madrenys va publicar un escrit que a continuació reproduïm i que considero curiós i adient al tema que estem comentant:

"La manera de celebrar els funerals en honor d'un difunt que s'estila avui és tan diferent de com se celebraven anys enllà, sobretot als pobles de pagès, com de la nit i el dia. Avui per funerals s'entén la missa de "corpore insepulto" que es fa a l'església, després de la qual es trasllada el cadàver al cementiri. Aquesta sol ser actualment la primera i última cerimònia religiosa que es fa pel difunt.

Antigament, en canvi, se separava l'enterrament del funeral pròpiament dit. Aquest es feia un mes o dos després i consistia en la celebració de dues, tres o més misses el mateix dia i al mateix temple. Per aquesta ocasió la família tornava a convidar els parents i el rector del poble convidava dos, tres o més capellans veïns d'acord amb un ordre estricte de prioritat, ja que la invitació comportava el cobrament d'aranzels.

Primer es cantava una missa de difunts en què participaven tots els capellans presents, amb la famosa seqüència en llatí "Dies irae, dies illa" —que el poble parodiava amb allò de "qui és burro s'espavila i qui no és mort no torna a viure", o bé "qui té duros fuma puros; qui no en té, fuma paper..." i seguidament es deia una altra missa o tres de plegat en altars diferents.

El fet és que tant els assistents a les misses com els capellans que les deien, després es reunien per fer un bon àpat. Això en part tenia un cert fonament religiós, ja que la gent deia que el dia dels funerals l'ànima del difunt pujava al cel i calia celebrar-ho. I, per altra banda, tant els parents com els capellans no tenien mitjans ràpids per tornar-se'n. Per això, sovint, no quedava cap més remei que quedar-se a dinar a casa del difunt o a casa del rector i, posats a fer, uns i altres optaven per un bon menú".

Els àpats dels familiars acabaven amb un parenostre per al difunt i, més antigament, amb unes oracions força llargues que s'han perdut. I els dinars dels capellans acabaven amb el joc del "tresillo" o el truc. I aquí pau, i allà glòria.

Revivim el Jubileu

- Un moment significatiu del Jubileu es va produir el 12 de març a Roma, quan el Sant Pare va demanar públicament perdó dels pecats comesos per l'Església durant aquests 2.000 anys passats i ens deia: "Que el fruit d'aquesta diada jubilar sigui per a tots els creients el perdó recíprocament donat i acollit perquè del perdó en floreix la reconciliació". També en nom de tota l'Església, ha expressat el propòsit de conversió proclamant un "mai més" a repetir aquestes faltes comeses.

- Un altre moment important és el viatge a Terra Santa, del 24 al 26 de febrer, en peregrinatge als llocs sagrats que encara avui són testimoni de la història de la Revelació i de la Redempció.

- Visita a la Muntanya del Sinai, a Egipte, lloc de la revelació de Déu a l'home, on Ell dona la seva llei i fa l'Aliança amb el seu poble d'Israel.

- El 20 de març peregrina a Terra Santa, llocs que han vist el naixement, la missió i la redempció de Jesús. El punt de partida és el mont Nebó, on Moisés va poder veure la Terra Promesa abans de morir. Agafat a la barana, el Papa també va poder contemplar amb els seus ulls la terra que Déu havia promès al seu poble.

- El centre del seu pelegrinatge va ser Betlem. S'agenolla davant l'estrella de plata que recorda el lloc on va ser posat l'Infant Jesús. La joia anunciada per l'àngel no és exclusiva del passat, sinó també d'avui i comprèn tots els temps: passat, present i futur. Però el bressol de Jesús està sempre a l'ombra de la Creu.

- Visita el Cenacle. Lloc on va néixer l'Eucaristia. Celebra la litúrgia amb 12 bisbes i patriarques de les esglésies orientals catòliques i professa la fe sempre perenne de l'Església: Crist ha mort, Crist ha ressuscitat i Crist tornarà.

- Visita el Memorial de l'Holocaust i rep una forta càrrega d'emocions i records. Només una ideologia sense Déu podia programar i dur a terme l'extermini d'un poble sencer.

- Muntanya de les Benaurances. Es troba amb més de 100.000 joves, preludi de la Jornada Mundial de Joves a Roma el mes d'agost passat, i els diu: Joves de Terra Santa, joves del món, responeu al Senyor amb cor obert i valent!

- En el Sant Sepulcre no dubta en proclamar que l'Esperit de la Vida ens donarà força per superar divisions i treballar junts per tal de construir un futur de reconciliació, d'unitat i de pau.

El Papa Joan Pau II ens ha donat exemple a tota l'Església en aquests seus pelegrinatges.

No sé si tu, amic lector, has estat afortunat durant aquest any jubilar 2000 per peregrinar a Roma o a Terra Santa o a algun altre Santuari assenyalat a cada diòcesi per a guanyar la indulgència de la reconciliació, amb les degudes condicions.

El Papa Joan Pau II.

Però aquest Jubileu, encara avui s'estén fins a la festa de l'Epifania del 2001 i cal recordar que el principal objectiu és el retorn al Pare, la conversió interior de cadascú i de la comunitat de la qual ets membre. Si no es dona aquest viatge interior, la peregrinació als determinats llocs no és que valgui gaire.

El nostre pelegrinatge s'adreça a l'interior de nosaltres mateixos: cal examinar amb sinceritat la nostra consciència, revisar les nostres actituds i actuacions i decidir-se per un canvi de mentalitat i arribar a la conversió.

Aquesta peregrinació sembla més barata i senzilla, però és més difícil que la geogràfica. Aquesta "interior" ens convida a sortir de les nostres actituds poc cristianes i això ens costa a tots. Voler és poder. Encara som a temps d'aprofitar-nos d'aquest Jubileu de salvació. Provem-ho! ●

Mn. Àngel Pla

La pubilla del 2000 acompanyada de les dues dames d'honor i la pubilla de 1999.

Vivències de la pubilla

Per segon cop em torno a dirigir als lectors de l'AMIC, però aquesta vegada amb un altre motiu: com a pubilla de Bonmatí 2000.

Quan em van proposar de presentar-me com a pubilla, l'únic argument que em féu decidir a fer-ho va ser la idea de "fer poble". De sobte, em vaig trobar a sobre un escenari, amb mil focus il·luminant-me i tot un poble a davant meu. Centenars de mirades i de somriures coneguts que s'havien mutat per la festa major del seu poble.

Dins meu vaig notar una sensació de por, de no estar a l'altura que se'm demanava, del que em demanava aquest poble... i la sensació s'agreuja quan aquest poble és el teu, quan és al poble on has nascut i crescut. Doncs, en aquell moment em vaig adonar que jo, a més de formar part del poble com fins ara, era una més de les moltes persones que havien d'ajudar a tirar-lo endavant. A vegades no n'hi ha prou amb viure-hi, observar els carrers, les cases, els veïns... *no n'hi*

ha prou amb dir que t'estimes allò que t'envolta, cal demostrar-ho i ser capaç d'ajudar a tirar-lo endavant.

Una de les accions que ha de realitzar la pubilla és assistir a la festa de l'homenatge a la gent gran del poble, celebrada en un dia molt escaient, la Diada Nacional de Catalunya. Va ser un dia molt emotiu per mi, però sobretot per totes aquestes persones que han fet possible que tinguem una història per explicar com a poble i un futur que ens espera. Un dia és poc per agrair-los tot això, però crec que el millor agraïment és continuar amb el que ells van començar en el seu temps, continuar amb esforç i il·lusió, lluitant pel que estimem.

Són 17 anys de municipi, els mateixos que jo, però són molts més de poble! Els que vindran depenen de nosaltres, no d'un ni de vint, de tots. Crec que el poble és de tots, i junts hem de fer poble. I tot això ho diu la pubilla, però abans de ser pubilla he estat i sóc ciutadana del meu poble, del nostre.

Anna Serinyà i Suy

Bonmatí, poble esportiu

Molta gent es preguntarà què vull dir amb això de "poble esportiu", doncs bé, només cal parar-nos un moment i observar el nostre entorn.

En primer lloc, podem estar orgullosos de les muntanyes que tenim al voltant del nostre municipi, plenes de roures, pins, suros... i d'història.

Però a més d'aquesta vegetació, per altra banda pròpia de la zona on estem, hi ha tot un entramat de camins que ens donen la possibilitat de fer tot tipus d'excursions: llargues, curtes... La veritat és que qualsevol dia festiu (o no) hi ha moltíssima gent que practica aquest bonic, relaxant i saludable esport que és el **caminar**. És apte per a tothom, i per a totes les edats. Es pot practicar totes les èpoques de l'any -estiu, hivern, primavera i tardor-. Als qui el practiquem, aquest esport ens dona, quan estem al mig del bosc, una estranya sensació de llibertat, a més d'omplir-nos els pulmons d'aire nou, fresc i sa, fet importantíssim per a la nostra salut.

Per altra banda, tenim un camp de futbol on cada

cap de setmana podem veure des del més petit al més gran del municipi practicant l'esport rei; **el futbol**. Un camp, on a més de veure com corren els altres, molts aprofitem per desfogar-nos i alliberar els nostres nervis.

A més, des de fa un temps, tenim una altra possibilitat de practicar un esport tranquil, relaxant, on es poden fer grans amics i on l'únic requisit que es demana és tenir ganes de passar-ho bé. No té límit d'edat, ni sexe, només és qüestió de "tenir boles". Molts ja sabeu de quin esport parlem: **la petanca**. Darrere l'envelat hi ha unes instal·lacions perfectes per practicar-lo.

Tot això sense oblidar altres activitats esportives com ara la **pesca** (riu Ter), buscar **bolets**, **cacera**... En definitiva, que qui no fa esport no és per falta de possibilitats. Per tot això, per tot el que s'ha comentat en aquest escrit, reitero i afirmo sense cap mena de dubte que som un poble esportiu, i espero que segueixi així per molts anys i en la vostra companyia.

Joaquim Quer
Grup "La Petanca"

La comunicació, un món amb futur

Em dic Gerard Pol Busquets, tinc 20 anys, ja que vaig néixer el dia 7 de febrer de 1980 al poble de Bonmatí, on encara resideixo actualment.

Des de molt petit que ja tenia una gran afició pel món de la música i ara, a aquestes alçades, ja puc dir que s'ha convertit en la meva professió.

Quan tenia 16 anys em vaig començar a plantejar d'una manera més definitiva/seriosa el que encara considerava la meva afició dins d'aquest món de la música i la comunicació, entrant a treballar a Ràdio Sant Hilari (107.3 F.M.) després d'haver superat amb èxit unes proves de selecció per tal de poder-hi accedir.

Vaig estar-hi uns tres anys llargs com a encarregat de la selecció musical de diversos programes i presentant i dirigint el meu propi espai, cada nit del dissabte, basat en la meva especialització musical, la música que avui en dia està sonant més a l'ambient nocturn de tot Europa, el so anomenat PROGRESSIU.

Després de la meva primera gran experiència dins d'aquest món, vaig decidir matricular-me a l'Escola de Màrqueting i Comunicació (EMIC) de Girona per tal que en un futur, espero no massa llunyà, pugui accedir a diferents llocs de treball sempre relacionats amb l'àmbit de la comunicació. La durada d'aquest curs és de 2 anys i un cop acabat t'has de presentar a fer unes proves a diferents emissores de ràdio per tal d'ésser diplomats. És per aquest motiu que ja fa mig any que

estic treballant a Ràdio Quart (Hot 101 F.M.) presentant cada tarda de dimecres i dijous una radiofórmula de música de ball de sempre i des del passat 6 d'octubre he començat un programa de música PROGRESSIVA.

Deixant de banda l'aspecte que podríem considerar més radiofònic, també m'he endinsat en el món de l'OCI NOCTURN practicant d'una manera intensa el que és la feina d'un DISCJOCKEY.

A part de tenir el meu estudi particular a casa, en el qual durant 4 anys llargs he pogut obtenir una gran experiència sobre aquesta activitat, vaig tenir la sort de poder entrar a diferents PUBS de la nostra província on cada cap de setmana feia les meves actuacions, a més a més d'haver pogut organitzar festes dedicades a aquest món de la música de ball amb un gran suport al darrere de les emissores de ràdio ja esmentades.

La veritat és que aquest món de la comunicació cada dia va a més i per això no et pots quedar amb els braços creuats, sense fer res, sinó que has de seguir el dia a dia, anar pas a pas i no desapropiar mai les primeres oportunitats que se't puguin plantejar.

Espero que aquesta trajectòria recorreguda segueixi el seu camí, amb il·lusions, potser decepcions, però sense perdre mai l'esperança i esperant que en un futur pugui explicar-vos la seva fi. ●

Gerard Pol Busquets

L'educació dels nostres fills i filles

Qui pensi que és una tasca fàcil l'educació dels infants, s'equivoca de bon tros. Però qui més errat està és qui creu que la feina dels pares és senzilla, ja sigui perquè s'ha fet durant generacions o perquè tothom se'n va sortint més o menys bé. Sí que és veritat que dura relativament pocs anys, malgrat que els primers anys d'un individu són els primordials per a la seva formació integral; i que els anys, malauradament, passen molt de pressa.

Parlo per la meua experiència personal i també per l'experiència transmesa per amics i amigues que comparteixen amb mi les seves dificultats i inquietuds i també, com no, per l'experiència de 15 anys de professionalitat en l'àmbit de l'educació.

Quantes vegades els pares i mares d'alumnes que he tingut i tinc a classe em demanen consell, preocupats, per millorar determinat comportament dels seu fill o filla.

Sovint m'adono que no estan preparats per realitzar encertadament aquesta tasca, se senten insegurs davant la picardia d'aquests infants i adolescents que tenen a casa.

A partir de la meua maternitat dispo de una experiència personal més àmplia que em facilita la comprensió dels pares, ja que intento posar-me en el seu lloc i compartint les nostres dificultats ens podem ajudar més fàcilment en els punts que coincidim o altres vegades discernim.

Educar vol dir transmetre un seguit de valors,

conductes i normes socialment importants per a la persona que realitza l'acció. Per això vol dir estimular, potenciar la persona en tots els àmbits i limitar o eradicar aquelles conductes que no creiem correctes segons la nostra escala de valors i segons l'educació que hem rebut dels nostres antecessors.

Els pares estímem tant els nostres fills que prioritzem la seva felicitat, la seva autoestima i ens costa molt posar límits amb seguretat i determinació a fi de crear en els infants unes idees clares i segures. La nostra vulnerabilitat és la que ens dificulta severament la nostra tasca. Si diem que una conducta no és adequada, cada vegada que es realitza s'ha de dir el mateix. No pot ser que un dia sigui blanc i l'altre negre. Això desorientaria els infants i després s'aprofitarien de la nostra feblesa i ens farien perdre el domini. Siguem segurs i transmetrem seguretat.

Per sort, no sempre hem de reprimir, avisar o castigar, a vegades hem de felicitar, estimular, animar i així equilibrarem la balança. M'atreiria a dir que la balança ha de pesar pel costat positiu i ben segur que aconseguirem millorar actituds i comportaments.

Per acabar voldria recalcar que tothom hi posa la més bona voluntat i ho procura fer el millor possible, potser només ens cal reflexionar-hi un xic.

Un cop més desitjo que les meves observacions us siguin d'ajut tot i que no pretenen donar lliçons sinó ésser una reflexió en veu alta.

Rosa Taberner i Bosch

Nadal i els meus Nèts

Àvia, saps què?
- Em diuen els nèts
la nit de Nadal
fent cara de festa
esperant regals.

Quan fem el pessebre
tenim el cor content
i cantem nades
tot fent i desfent...

...“El noi de la mare”,
també el “Fum, fum, fum”...
fent bona tonada.

Primer posem molsa
que és talment perfume
del bosc, quan l'hivern
i el Nadal s'acosta.

Seguit hi posem
la cova i el Nen,
Sant Josep, la Mare
i enmig de la palla
la mula i el bou.

Un pastor tot sol
que vesteix samarra
duu un xai a collbè,
l'hem posat anant
per l'estret corriol.

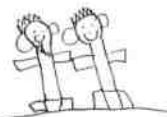
Prop del llarg torrent
hi hem posat masies,
vaques que pasturen
i un molí de vent.

...I amb aquest, què fem?...
el molt descarat!
Des de l'any passat
que duu avall les calces!
Amaguem-lo bé
que han de passar els Reis.

L'hem posat de cop
prop d'un camp de sembra,
darrere d'un soc
i, allà faci la “feina”...
el molt cotxinot.

Farem que el Tió
“cagui” llepolies.
“Cagarà” carbó?
No! No en volem!
Volem millors coses
i forces. Amén.

Maria Busquets i Saltor

Contes, rondalles, llegendes...

(Dedicat al meu avi)*

Contes, rondalles, llegendes...
Aquelles històries de la vora del foc,
que es van passant d'avis a néts,
i no de pares a fills, com molta gent diu.
Com aquelles històries que ja de ben petita,
el meu avi m'explicava.

Contes, rondalles, llegendes...
"El cargol", "El poll i la puça"...
I tantes i tantes històries més,
que el meu avi em continuava explicant,
quan ja érem dos: en Carles i jo.

Contes, rondalles, llegendes...
L'avi vinga a explicar "El cargol",
una vegada i una altra,
i cada vegada érem més els que l'escoltàvem,
ja érem tres: en Marc, en Carles i jo.

Contes, rondalles, llegendes...
Com ens agradava que l'avi ens expliqués històries!,
sobretot "El cargol",
i tots ens alegràvem quan l'avi començava:
"Un cas us vull explicar
que us farà esgarriar,
i que ha mogut gran vol
a tot el món que surt el sol..."
I encara ens alegràvem més,
llavors, que ja érem quatre:
la Raquel, en Marc, en Carles i jo.

Contes, rondalles, llegendes...
Una història tan interessant,
i bonica com "El cargol",
bé havia de quedar escrita,
així, doncs, m'hi vaig decidir.
Jo estava allà, amb el paper i el bolígraf,
i l'avi anava recitant la història,
però hi havia moments en què el feia parar,
i jo recitava aquells trossos, curts però bonics,
que jo em sabia i em sé de memòria,
i que a l'avi, li agradava i li agrada d'escoltar-los,
més encara quan ja érem cinc:
la Paula, la Raquel, en Marc, en Carles i jo.

"Més abans de tot això
convé fer-ne una descripció
d'aquest horrorós cargol:
dintre la clova hi cabia
el Born i Sta. Maria,
el teatre del Liceu,
el castell de Montjuïc

junt amb el d'Hostalric,
Drassanes, Ciutadella
i tots els barcos de vela
que té el port de Barcelona,
la muntanya de Cardona,
i si una mica s'hi empeny
hi cabria el Montseny,
Collsacabra i Collsuspina
i, per la part de darrere,
Gràcia, Sants, Sarrià i Vallvidrera
i en un racó raconet
Cornellà i Hospitalet,
Martorell amb bous i estable
i fins al Pont del Diable..."
Que content estava l'avi,
perquè cada vegada érem més,
els que ens sabíem aquests trossos a la perfecció,
ja érem sis:
en Pau, la Paula, la Raquel, en Marc, en Carles i jo.

Contes, rondalles, llegendes...
però tots ens posem tristos,
quan l'avi acaba ja la història:
"La sang va començar a rajar
quedant el pla aquell
de tanta sang vermell,
i aquí va acabar la fi,
que el cargol es va morir".
Però ens tornem a alegrar
quan l'avi la torna a explicar,
ara que ja som set:
en Miquel, en Pau, la Paula,
la Raquel, en Marc, en Carles i jo.
I potser un dia serem més,
i així l'avi podrà continuar explicant,
contes, rondalles, llegendes...
Aquelles històries de la vora del foc,
que es van passant d'avis a néts,
i no de pares a fills, com molta gent diu.

Eva Bosch

* Poesia de la nena de 11 anys Eva Bosch dedicada al seu avi, en Manel Roura.

Tardor i hivern al Collsacabra

Sortir d'excursió pot ser una aventura plena de sorpreses que ens permetrà descobrir o redescobrir paisatges o poblets quasi oblidats en uns caminets amb infinitat de perspectives i moltíssims plaers, vorejant cingles, resseguint carenes, segons les ganes o el delit per caminar. Quedarem seduïts per la meravella dels indrets, amb imatges idíl·liques, on els arbres, la intrincada vegetació, la fondària ombrosa, les muntanyes, els ocells i algun pagès fatigat pel treball prenen una altra dimensió i cada cosa destil·la un cert misteri. Segur que serà una jornada inoblidable, encara que comencem amb una matinada indecisa, amb bromes i nuvolots tímids que, al llarg del dia, s'aniran carregant al pas de les hores, per acabar al vespre, ben farcits de ganes de remullar boscos i terres. Però val la pena admirar els alts penya-segats de Cabrera, del Far o d'altres. Paisatges abruptes, feréstecs i durs, aparentment de mala petja, agressius i a la vegada bucòlics, amb deliciosos contrallums vesprals.

Arriba la tardor després de la xafogor de l'estiu. Per molta gent, és l'estació reina, amb la seva meteorologia canviant. Les muntanyes de ponent es retallen sobre un fons ataronjat que revitegen els núvols i que permet contemplar un panorama ple d'encant. Paisatges extraordinàriament diversos. Núvols jugant amb un cel, la pura claredat del qual esclata enlluernadorament.

A la tardor, el fullatge d'un verd intens canvia de color abans de desprendre's de les branques. Les fulles de faig muden la coloraina, així com les dels altres arbres. El vent ajuda a què els arbres vagin perdent, com una pluja fina, fulles daurades, verdoses o groguenques. Aquestes van variant la policromia en diferents gammes de tons. La disbauxa de colors és notable. La seva visió és un encanteri per a l'esperit. Per la carretera, d'un revolt a l'altre, sovint el colorit canvia, apareixent diferents graus, fins que el fred primerenc, a part del vent, despulla a la majoria dels arbres, formant un gruixut tou de fullaraca al bosc. El roure potser és qui més es resistirà a desprendre's de les seves fulles. Hi ha frondoses arbredes d'oms, àlbers, pollancre i castanyers amb fulles que groguegen i comencen a caure. Els remolins del vent formen racons amb color d'herba i fulles humides, ben a prop de la carretera.

A l'hora baixa, quan per uns moments el batec del temps sembla aturar-se, un oreig gairebé imperceptible apropa la sentor a terra humida, a fulles mig consumides per la mullena. A mitja tarda, els núvols decorats d'orles vermelles prenen formes fantasmagòriques que ens sobten l'ànima, amb una allau d'espurnes de color. En algun tombant es pot trobar un ramat de xais o vaques pasturant plàcidament o bé tots apilats per causa d'una tempesta imminent.

El cel s'està enfosquint amb núvols de borrasca,

fins que un primer llamp il·lumina la penombra del proper bosc, i comença a caure una pluja torrencial que renta els polsosos arbres i el confús fullam que hi ha per terra. No tenim cap més solució que refugiar-nos al cotxe, on l'esclat de l'aigua s'esmicola en les finestres, regalimant com llàgrimes.

Però la tempesta no trigarà a esvair-se, fent-se notar l'olor del terra mullat. El sol tornarà a lluir com una panoràmica que es va obrint als nostres ulls meravellats pel sorprenent canvi. L'astre rei revindrà per daurar i cobrir el cel.

Però el dia s'està escurçant i sols ens manca distreure la nostra atenció atrets per la propera posta de sol.

A vegades no sabem avenir-nos de no haver parat mai esment en el seu atractiu. En aquests bonics paratges, les postes de sol i els seus crepuscles incomparables són únics entre les muntanyes de l'infinit. El cel a l'horitzó adquireix tons daurats i vermellors. Els núvols es tenyeixen de rosa i or i el firmament sembla que s'encén. Una posta de sol inacabable, canviant a cada giravolt, i a cada moment el blau lluminós de l'atmosfera es barreja amb els diversos colors naturals entre els avariats graus d'ocres i malves dels arbres que anem deixant pel camí.

Haurem passat un bon dia, amb un capvespre encisador. En tornar, la lluna ja ens aguaita per entremig de les muntanyes llunyanes, que s'han anat enfosquint.

A l'hivern també val la pena sortir, encara que a priori sembli poc engrescador. Només cal tenir la precaució per les possibles inclemències del temps. Amb la fred acaba la tardor i comença una època difícil per aquesta carretera, on hi ha vegades que és despietadament dura. Els revolts, la mullena, el glaç o la neu en alguna raconada...

El cel sol ser grisós, amb tels de boira passejant per la llarga carena i sovint a la mateixa alçada, destacant el contrast amb la muntanya.

Tot plegat, però, barrejat amb la música de sardanes del "cassette" del cotxe, dispara la imaginació, que es torna apassionada o titubejant per la cruel desolació d'aquesta freda i humida estació.

Les passejades han de minvar i esperar la primavera que estaloni a l'estiu, on els arbres tornaran a brotar esplendorosament.

A vegades neva sense parar. La neu cobreix els prats amb una catifa blanca que ens envolta de malenconia. Si fa molta fred i t'entretens massa, trobes a passar un aire gèlid que et deixa garratibat, quedant aterrits, i ens apressa a buscar la bonança d'un tebi sol amb poca força per escalfar-nos. Sovint cau un plugim que t'amara els ossos, provocant una boira subtil que queda arrecerada als flancs de les muntanyes. Malgrat tot, aquests inconvenients ens donen excusa per deixar-

nos caure en algun restaurant dels molts que hi ha en aquests verals, amb una bona llar de foc i un suculent dinar o berenar, segons l'hora. Amb aquestes calories, podem reprendre la marxa després d'haver comentat amb la gent del poble les inclemències i la duresa del clima d'aquestes contrades.

Amb la pluja hivernal que davalla dels núvols, la calma embolcalla l'ambient. Les tardes d'aquests dies són impregnades d'una nostàlgia refrescant.

Però quan menys t'ho penses, sorgeix una vista que es va obrint rere la boira que s'està esvaint, tornant al cap de poc a quedar engolits per la fosca de dita broma baixa, que tornem a tenir davant del cotxe sense adonar-nos.

És un temps, uns mesos, que normalment

deprimeixen, ja sia per la pluja, pel fred o les boires o boirines. Endemés, els pobrets ocells busquen afanyosament la seva menua.

Sols la neu alegra el paisatge, donant una gran lluminositat i satisfacció, sobretot, si no l'has de trepitjar i si la mires com a entreteniment o curiositat.

A vegades, principalment si vas amb criatures o per pròpia iniciativa, és abellidor sortir del cotxe i tocar la neu, jugar amb ella, fer fins i tot algun ninot o alguna batalla campal entre els membres de la família. És un espectacle que no sempre està a l'abast de la gent de molts pobles, viles o ciutats. I no diguem dels barcelonins que, difícilment tenen ocasió per admirar-la de tant a prop. ●

Pere Motjer

Buscant la capella de **Sant Pere Sestronques**

Quan tenia 12 o 13 anys, tot buscant bolets en companyia d'un meu cosí, aquest em va portar a una perduda i embardissada capella que té per nom Sant Pere Sestronques.

Un dia, per fer un nou camí, i recordant més o menys on queia, vaig intentar tornar a trobar aquella capella. Fem aquest camí començant així:

Eren les 9 i cinc minuts del matí i vaig anar pel camí del carrilet fins al trencant d'Estanyol, millor dit, fins a Can Pau, on, sempre al mateix pas, vaig agafar la carretera de carros del Clot de Can Roura i, seguint pel costat de la riera, vaig arribar a Can Baró, una casa on ara no hi viu ningú però de la qual conservo una anècdota molt curiosa que em recorda quan jo tenia l'esmentada edat i, anant a casa dels meus tiets, vaig trobar-me un home que sempre portava una ampolla de tres litres de vi penjada a l'esquena i que s'estava a sota d'un porxo perquè plovia, tot i que va ser un any de molta sequera.

Jo li vaig dir: *"Bon dia... gràcies a Déu que ja plou!"*

I ell em va contestar: *"Sí, però per mi malament, perquè ara la dona em farà posar aigua al vi".*

Deixem-nos d'anècdotes i anem caminant que, una miqueta més amunt i mirant a l'esquerra, es veu una casa que avui encara hi viuen i que es diu a Can Xuieca. Seguint pel mig del bosc, s'arriba a Cal Teixidor, on hi vivia un home completament sord. Vaig cridar-lo des d'una distància de 6 passos dels meus perquè m'indiqués on queia aquesta capella, però com que no em sentia, vaig seguir el meu camí fins

arribar a la Font d'en Feliu, un lloc que m'era conegut, la qual cosa va fer que em veiés salvat. Després de fer el trago i reposar una estona, vaig tornar a reprendre el camí i al cap de 10 o 15 minuts de caminar ja estava davant la porta de la capella romànica de Sant Pere Sestronques.

Després, en comptes de recular, vaig seguir endavant, passant pel mig d'una grandiosa avellanada i trobant-me al mateix temps dues o tres granges que per mi són desconegudes. Seguidament, vaig entrar al bosc, on només es troben pins i més pins fins que surts a la carretera de Santa Coloma, a uns 500 metres del cementiri d'Anglès, poble on vaig arribar a 2/4 d'una. A continuació, vaig passar per Sant Julià, arribant a casa a la una i 10 minuts.

Val la pena que qui tingui ganes de caminar faci aquest recorregut, perquè la capella està restaurada i algunes de les cases que es troben pel camí són dignes de veure. ●

Joaquim Quer

Electricitat estàtica, **un problema per a la nostra salut?**

Fa molt de temps que convivim amb ella, no obstant això, sempre ha guardat sorpreses i misteris per a l'home. Tenim por, amb raó, de la radioactivitat, la contaminació, etc., però cal que ens preguntem: és l'electricitat estàtica la causa de dolences com l'ansietat, l'estrès, els problemes circulatoris, dolors reumàtics, etc.?

Un cos es carrega d'electricitat estàtica per l'acció del fregament, adquirint a la vegada propietats d'atracció semblants a les magnètiques. De tots és conegut que si freguem un regle de plàstic amb un drap de llana, aquest atrau trossets de paper, cabells, fils, etc., perquè s'ha carregat d'electricitat estàtica. Però aquesta cosa que sembla tan senzilla, ha comportat molts interrogants al llarg de la història i també avui en qüestions de salut. Fem-ne un breu repàs.

Tot va començar a l'any 600 abans de Crist, quan el savi grec TALES DE MILETO va observar que si fregava l'ambre amb un drap de llana, atraïa certs materials com cordills, plomes d'au, trossets de fulles seques d'arbre, etc. D'altra banda, a l'antiga Grècia, ja es coneixien també les propietats d'atracció de la pedra anomenada magnetita, per la qual cosa van pensar que tant l'ambre com aquesta darrera pedra, tenien "una ànima" que els conferia aquesta propietat d'imantació. Aquesta creença va perdurar fins l'any 1600 després de Jesucrist, quan el metge anglès WILLIAM GILBERT va exposar que l'atracció de la magnetita i de l'ambre eren dues coses diferents: la primera atraïa només objectes de ferro i de forma permanent, mentre el segon atraïa objectes diversos i només després d'haver estat fregat. Va ser el mateix Gilbert qui va donar el nom d'electricitat a la força d'atracció de l'ambre, ja que ambre en grec és elektron. Alhora, va descobrir que ni el coure, ni el ferro, es carregaven amb aquesta electricitat. D'aquesta forma es clarificava la diferència entre atracció magnètica i atracció electrostàtica. Aquesta darrera va ser objecte d'estudi en els segles posteriors, de manera que a principis del XVIII, el científic francès CHARLES DU FAY parlava d'atracció electrostàtica i repulsió electrostàtica d'acord amb els seus experiments amb l'electroscopi.

Més endavant, el conegut i prestigiat científic BENJAMIN FRANKLIN va aclarir que, en realitat, hi havia una única força anomenada electricitat estàtica que podia ser de dos sentits: positiu i negatiu. A més va descobrir un important principi: que un cos carregat amb electricitat positiva pot transmetre aquest excés d'electricitat a un altre cos no carregat (cos equilibrat) o a un altre d'electronegatiu.

LUIGI GALVANI, científic italià que va viure entre els

anys 1737 i 1798, va observar casualment en el laboratori que una pota d'una granota morta es movia com a conseqüència de rebre una espurna que provenia d'una màquina de producció d'electricitat estàtica per fregament d'una esfera que girava ràpidament. Més tard, va descobrir que els impulsos elèctrics eren els responsables d'aquestes contraccions musculars.

En el moment actual poques coses més sabem sobre aquest tema. Això s'entén si pensem en la lentitud històrica dels seus descobriments i que l'interès per l'energia elèctrica que consumim ha desplaçat tota atenció cap a l'electricitat estàtica. Tanmateix, se'ns presenta un nou misteri o tema poc estudiat a occident en relació a l'electrostàtica: la medicina oriental fa responsable a l'electricitat estàtica de moltes dolences corporals. Recordem que Galvani ja va demostrar que podia provocar contraccions musculars fins i tot en una granota morta, i Franklin, que un cos es podia carregar elèctricament per transmissió.

A la vida quotidiana el nostre cos també es carrega d'electricitat estàtica per transmissió a causa de factors com:

- el fregament de la roba que vestim, especialment fibres sintètiques, amb la nostra pell,
- l'emissió electrostàtica per part de pantalles de televisió i d'ordinadors que ens envolten,
- el contacte amb l'aire atmosfèric que conté càrregues elèctriques positives i negatives (aquestes darreres hi són presents especialment després de ploure i són les més beneficioses per al nostre cos),
- càrregues elèctriques que provenen de línies d'alta tensió o transformadors elèctrics propers,...

La medicina oriental sosté que el nostre cos es troba en un estat òptim de salut només quan està equilibrat electrostàticament, és a dir, quan en ell hi ha el mateix nombre de càrregues elèctriques negatives que de positives. Les càrregues negatives (anomenades yin) haurien de circular pel cos en sentit ascendent, mentre que les positives (anomenades yang) en sentit descendent. La Terra està carregada negativament (yin), però aquestes càrregues negatives no penetren en el nostre cos a causa de l'aïllament del nostre calçat i per aquest motiu, les càrregues positives (yang) predominen sobre les negatives (yin), produint-se el desequilibri electrostàtic causant de molts trastorns de salut: nerviosisme, estrès, ansietat, dolors reumàtics, insomni, hipertensió, manca de concentració, depressió, trastorns circulatoris, etc. Quines solucions proposa la medicina oriental per tal de restablir l'equilibri entre l'electricitat negativa i la positiva i corregir les dolences anteriors? Bàsicament dues:

a) L'acupuntura. La més antiga, la més experimentada i molt reconeguda també a l'actualitat. Es basa en la reequilibració elèctrica del cos a través de la manipulació d'uns centres corporals clau mitjançant unes agulles especials i personalitzades.

b) La utilització de reguladors bioelèctrics en forma de polsera, arracades, etc., sempre i quan siguin fabricats seriosament i amb garanties de control. També inclouríem en aquest apartat els ionitzadors ambientals, que poden ser per als habitatges o per als cotxes.

L'objectiu d'ambdues opcions, si bé és molt més eficaç la primera i de manteniment la segona, és reequilibrar electrostàticament el cos humà eliminant l'excés

d'electricitat positiva, o bé, afavorint l'entrada de l'electricitat negativa que neutralitza l'excés de positiva. Cada dia més metges i més pacients reconeixen els bons efectes aconseguits a través d'aquestes tècniques orientals. Per tant, podríem concloure pensant que veritablement, l'electricitat estàtica pot suposar un problema per a la nostra salut i en aquest sentit caldria prendre mesures preventives legislatives i personals (telefonía mòbil, transformadors industrials, línies d'alta tensió, excés de pantalles a l'habitatge, etc.), però alhora, tenim solucions al nostre abast tal com les que hem apuntat. ●

Miquel-Albert Soler Martí

En memòria de la mestra Catalina Parra (*)

Ja fa 24 anys que la Catalina Parra, mestra jubilada, va deixar els nostres pobles per anar a viure amb els seus familiars a Barcelona. El temps passa. La Catalina ha tingut una llarga vida. Ha mort als 93 anys (a.c.s.)

Va exercir la seva professió de mestra en els tres pobles de la rodalia: Bonmatí, Constantins i Vilanna. Era coneguda i apreciada per tota la gent d'aquests pobles. Els seus ensenyaments, delicadament exposats als alumnes, han estat profitosos i plens de bons records.

El temps passa, però el bon exemple d'aquesta dona aparentment senzilla, plena de bondat i catòlica practicant, perdura entre nosaltres.

L'acte de l'enterrament, ahir, 6 d'octubre, a Vilanna, i la Missa d'avui, a Bonmatí, amb nombrosa assistència, és una clara manifestació de l'afecte i agraïment que teniu per la seva persona i qualitats, i una mostra de bona convivència.

Mantinguem sempre el bon record de la Sra. Catalina i preguem per ella en aquesta Missa. ●

La senyora Catalina quan feia de mestra a Constantins. Al fons es pot veure l'escola.

(*) Paraules pronunciades per Mn. Àngel en la Missa en sufragi de Catalina Parra i Àguila, celebrada el 7 d'octubre del 2000.

La fleca de Bonmatí, casa meva

La fleca de Bonmatí va ser fundada, més o menys, l'any 1900, per un matrimoni banyolí format per en Pere Molí i la seva muller, Carme.

L'any 1918 en Miquel Massana i Bonmatí, fill de "Can Casals", es va casar amb una noia de Girona, la Maria Gubau i Cos, un matrimoni que va tenir cinc fills: la Júlia, la Pepita, en Lluís, la Montserrat i la Pilar.

El pare d'en Miquel Massana tenia intenció de construir per al seu fill un forn de pa a la Pineda (actualment plaça dels Pins); llavors el senyor Molí s'assabentà de la intenció de l'esmentada construcció i varen negociar el traspàs de l'actual fleca.

Aleshores, el matrimoni Massana-Gubau va iniciar la seva carrera en el negoci, on en Miquel feia de flequer i la Maria es cuidava de la venda del pa i dels altres gèneres que s'hi podien trobar: grana, oli, vi, etc. I, mica en mica, en Miquel i la Maria es varen fer estimar per tothom; al parlar de "cal flequer" ja tothom sabia què s'hi coïa.

La feina del flequer d'abans no és pas la mateixa que la d'ara. En Miquel s'aixecava a les 2 o 3 de la matinada per engegar la màquina, emplenar galledes d'aigua i farina per fer la pasta i llavors havia d'encendre el forn mitjançant feixines. Se solien fer dues fornades ja que tot era molt laboriós. Es feien pans de 2 kg, 1 kg i alguna barra i els dissabtes se solia fer coca ensucrada. El pa es pesava sempre i si no arribava al pes exacte es posava "la torna", que es tallava amb una ganiveta que sempre era al cim del taulell. Alguna vegada també s'hi posava un tall de coca.

La gent dels pobles de les rodalies compraven el pa per a tota la setmana.

Acabada la guerra civil, a "cal flequer" va ser el primer lloc de les rodalies on varen tenir pa. També va ser el primer lloc on varen tenir nevera elèctrica i ràdio-gramola.

Era un establiment que no tancava mai, obrien a les 7 del matí i fins a les 10 del vespre, o millor dit, fins que no sortien del torn de les fàbriques. Els diumenges i els festius que hi havia a "cal flequer" sempre era obert.

Antigament, també hi feien menjars; la gent dels pobles veïns hi anava a berenar, per 85 cèntims, una porció de vedella, un tall de pa i un got petit de vi, i tornaven cap a casa seva menjats i contents. També hi havia els treballadors de les fàbriques que hi anaven a esmorzar i a fer la barreja d'anís i moscatell amb una modernista, el carajillo, etc.

Doncs bé, hem parlat d'una generació que va deixar el seu fruit i va treballar pel seu poble i per la seva gent, mirant sempre de poder fer un favor a tothom i a qualsevol hora. Hi havia una cançó que deia així:

"Si vas a Bonmatí,
lo primero que allí ves,
es la casa de Massana
y un porrón para beber.
Si vas a Bonmatí,
qué les vas a hacer,
tendrás que trabajar,
pero también vas a comer".

La segona generació de "cal flequer" comença amb una de les filles d'en Miquel i la Maria: la Montserrat Massana i Gubau, que es va casar amb l'Albert Surroca i Soler, forner d'ofici. Tots dos van continuar el negoci amb el mateix afany i entusiasme de servir sempre al client i a tothom igual. L'Albert Surroca, en el seu lloc de treball, que era el forn o pastador, hi tenia aquesta dita: "Si vols fer un pa normal, no et descuidis de la sal".

S'ha de ressaltar que amb el pas del temps l'ofici de forner ha anat modernitzant-se i l'Albert ja va introduir nous formats de pa, com són el pa anglès o de motlle, el panet de Viena, el llonguet, etc.

Actualment, és la filla de l'Albert i la Montserrat, la Rosa Maria, qui juntament amb el seu espòs, l'Àngel, continuen el negoci. No cal dir que si l'Albert ja havia canviat la forma de treballar respecte la primera generació, ara tot és més mecanitzat i es fa una gran diversitat de classes de pa, com són la baguette, la xapata, el pa integral, el pa sense sal, etc. i bolleria. Hem de dir que d'una generació a l'altra han passat vuitanta anys, i tot ha anat evolucionant.

La fleca Massana de Bonmatí ja té uns 80 anys d'existència.

La quarta generació serà l'Helena o en Xavier, fruits del matrimoni de l'Àngel i la Rosa Maria?

Pepita Massana i Gubau

El paradís de les serps

Malgrat la inconscient persistència de l'home per destruir la natura, amb resultats preocupants en els països que més la necessiten, Colòmbia encara compta amb una de les regions selvàtiques més importants del món. Faig referència a la regió amazònica, que s'estén sobre gran part del Brasil, Perú i Equador, però que ocupa també una part molt important i extensa del territori colombià. La capital d'aquest territori colombià és la vila de Leticia, a la vegada port fluvial sobre el riu Amazones, potser el més cabalós del món.

En aquesta regió selvàtica, en gran part verge i sense explorar, hi viuen una gran quantitat d'animals salvatges, d'una varietat impressionant, que va des del majestuós puma fins al conill. D'aquesta fauna, tan rica en espècies de tota mena, la més important i nombrosa és la serp. Els ofidiòlegs professionals afirmen que en alguns llocs hi ha cent serps per persona.

La major part d'aquests rèptils no són verinosos ni tampoc agressius si no se'ls molesta en el seu hàbitat natural. La mossegada d'una serp és quasi sempre accidental, motivada pel descuit o distracció de la persona afectada que, en general, s'apropa massa sense adonar-se de la presència de l'animal. A l'Hospital de Leticia es presenten a l'any uns cent vint casos de picades de serp, però els casos de mort per aquesta causa no arriben al dos per cent. La gravetat del verí depèn del tipus de serp i de la part del cos on la víctima ha rebut la mossegada. Per exemple, l'anomenada coral causa paràlisi respiratòria mentre que la berrugosa ocasiona hemorràgies molt perilloses i el seu verí pot, àdhuc, destruir el teixit orgànic. Aquesta darrera serp pot matar una persona en un parell d'hores si el verí arriba directament a una vena.

En la major part d'aquest territori amazònic, amb una densitat de població d'un habitant per quilòmetre quadrat, es calcula que hi viuen 18 serps per hectàrea, és a dir, que les serps formen la majoria de la població. Malgrat la gran admiració que senten els pobladors indis

per les serps, ja que els hi atribueixen poders sobrenaturals, ells són les primeres víctimes pel fet de caminar sempre descalços, tota vegada que rebutgen l'ús de sabates per raons d'ordre natural. Altres tribus com els "carijones" i "endoques" utilitzen les serps com a animals sagrats en les seves cerimònies religioses. Entre les que usen hi ha la coral negra que, per cert, és força verinosa.

És freqüent veure serps domesticades a les botigues per atraure els clients i també a les cases particulars per mantenir-les sense rates, insectes i tota mena d'animals indesitjables. Moltes d'aquestes serps formen part de la vida familiar i s'acostumen a conviure amb la gent fins al punt de tornar-se completament inofensives i deixar-se amanyagar com un gosset.

La serp més important en aquesta regió de Colòmbia i Brasil és l'anomenada "guiboya", considerada un animal sagrat per les 21 ètnies indígenes que habiten la conca amazònica. Ells creuen que aquesta serp va participar en la creació del món indígena i, a més, la consideren un símbol femení de la vida.

Caminant per la selva, és fàcil topar-se amb una serp en qualsevol moment, però en general defugen la presència de les persones i només cal tenir cura de no trepitjar-ne cap.

A les vores del riu Amazones, els turistes poden veure sovint la famosa anaconda, amb deu o més metres de llargada i un cos capaç d'empassar-se un xai sense fer gaire esforç.

A la regió amazònica, i en d'altres llocs, el govern colombià manté uns serpentaris que es dediquen a estudiar aquests rèptils i molt especialment la composició dels verins per tal d'obtenir els antídots necessaris per salvar la vida de la gent que, normalment de forma accidental, pateix una mossegada d'una serp verinosa. ●

Pere Jané Puig
Bogotà (Colòmbia)

Històries en negre

De tots és ben coneguda aquella dita que diu: Res no és veritat ni és mentida, tot és segons el color del cristall en què es mira. És ben cert! -almenys molts ho veiem així-, el refrany no pot ser més exacte. Quantes vegades, en el decurs de la nostra vida, ens ha estat possible de poder-ho constatar, fins i tot en qüestions que, d'una forma més o menys directa ens atenyien a nosaltres mateixos. En podríem posar un bon nombre d'exemples, tot i que ara no venen al cas. Les dues històries de les quals us volem parlar, malgrat ésser ben diferents en la forma i en el contingut, tenen un color que, miris per on es vulgui, és el mateix, el negre, i ambdues són ben recents; d'aquí el títol que els hem posat.

La primera d'elles fa referència a un personatge -ben conegut per bon nombre de gent que va viure a la selva africana, on va morir i d'on va ser portat, per uns aventurers, a Europa, on ha romàs molt temps sense pena ni glòria i la trajectòria del qual s'ha acabat amb una efímera glòria i amb molta pena.

Ens referim a aquell pobre boiximà anomenat "el negre de Banyoles". Alguns de vosaltres potser haureu tingut ocasió d'anar a veure'l o tal vegada sabíeu quelcom de la seva monòtona existència dins d'una de les vitrines del Museu Natural Darder, a la popular ciutat del l'Estany. Els qui ni l'havíeu vist mai, ni n'havíeu sentit a parlar, sí que, per poc que hagueu llegit els diaris o escoltat les notícies d'uns dos o tres anys cap aquí, involuntàriament, us n'heu assabentat de la seva existència i de tot el rebombori del qual, aquell impàvid personatge, n'ha estat el trist i involuntari protagonista.

El qui això escriu el va veure per primera vegada, dins del seu humil i hieràtic setial, amb les vestidures i l'armament propis de la seva raça i del lloc on vivia -la selva africana-, quan, l'any mil nou-cents cinquanta-dos, mentre cursava el primer curs de Batxillerat al vell i entranyable institut -actualment desaparegut- del carrer de la Força, la nostra professora de ciències ens va portar de visita al museu, on aquell es trobava exposat.

Mentiria si diguéssim que front el cadàver dissecat d'aquell personatge que se'ns mostrava estàtic al davant, la nostra adolescent actitud hagués estat de mofa o d'irreverència; ans al contrari, la impressió que ens causà, o millor dit l'impacte, fou de respecte envers la figura d'un homenet negre que se'ns ofería a una visió encuriosida i expectant.

El mateix podria dir de quan, ja més recentment, vaig portar-hi els meus fills; la seva reacció va ser gairebé idèntica a la que jo vaig experimentar a la seva tendra edat, tot i el fort canvi generacional esdevingut, òbviament, des de la meva adolescència a la d'ells i, per consegüent, la diferent manera de pensar i de veure les coses.

Dic això perquè estic ben convençut que aquesta ha estat l'actitud més generalitzada de tots aquells i aquelles que, un dia o altre, l'han anat a visitar. Per tant, totes aquelles acusacions de manca de respecte i de menyspreu que s'han fet darrerament per part d'alguns congèneres del poble boiximà, d'ençà que un tal doctor Arcelín va començar a remoure el tema, considerem que de la manera que es varen fer són totalment gratuïtes, injustes i fora de lloc. Sinó, què haurien de dir els egipcis en front de les nombroses mòmies exposades en diferents museus del món i que són visitades per molta més gent?

Sigui com sigui, finalment, no fa massa, el "negre de Banyoles" -millor dit, les seves poques restes originals, ja que bona part d'elles eren postisses- ha acabat inhumat al seu país, Botswana, amb tots els honors -cosa que aquell mai no s'hagués pogut esperar mentre vivia- en un acte en el qual les autoritats locals han aprofitat per fer les crítiques més enèrgiques del poble que l'havia mantingut tan temps exposat i de la gent que en alguna ocasió l'havíem visitat, així com, en certa manera, per extensió, de l'actitud de menyspreu que, segons ells, el nostre món occidental sent per la gent de la seva raça; la qual cosa no és veritat i ho estem demostrant amb l'acollida que en fem.

Bé, estem convençuts que si l'ànima d'aquest poble boiximà ha estat contemplant -des d'allà on sigui- tot l'enrenou que s'ha muntat a l'entorn de les seves despulles, haurà pensat, com la majoria de nosaltres, que hagués valgut més que la seva gent es dediqués a preocupar-se per tots aquells seus congèneres, de totes les edats i de totes les ètnies, que s'estan morint, a cada instant, de gana, malalties, misèria i lluites internes, mentre uns quants, els més poderosos, els tenen sotmesos i viuen com reis. Aquesta sí hauria d'haver estat la vertadera crítica i no la d'un poble, Banyoles, i d'una gent que han actuat, en tot moment, sense faltar al respecte ni al boiximà ni a les races de les quals el nostre protagonista n'era un representant.

Pel que fa referència a la segona història, també parla d'un negre, tot i que no de pell, sinó d'esperit. Ens explicarem! En l'art de l'escriptura es dona aquest mot de "negre" a aquells que, esporàdicament o habitual, es dediquen a escriure per compte d'un altre. És a dir, a aquells que fan la feina, bàsicament per motius econòmics, i permeten que el mèrit del seu treball, si és que en té algun, se l'emporti el o la que els ha contractat.

En aquest cas ens referim a tot l'enrenou que s'ha muntat al voltant d'una dona que darrerament s'ha fet molt popular, sobretot entre el públic televisiu femení, i d'una forma molt especial d'aquell que és afeccionat a les notícies, o millor dit xafardereries, del col·lectiu dels

anomenats folklòrics o "jet set".

Com haureu pogut llegir o escoltar aquests darrers dies, aquella, no tenint-ne prou amb la popularitat aconseguida al mitjà televisiu -efímera o no- a través del seu programa, ha volgut fer-se notar, també, com a escriptora quan, a través d'una ben coneguda editorial, va publicar, presentant-la d'una forma espectacular -com a ella li agrada-, una novel·la amb aires de "best seller" que ha resultat ser un plagi descarat.

La primera reacció de la popular presentadora, en rebre les denúncies dels respectius autors vertaders, fou la d'excusar-se dient que tot havia sigut a causa d'un problema informàtic; una barreja en el disc-dur i/o la base de dades del seu ordinador haurien gastat una mala passada a la flamant escriptora, barrejant, a la "seva" novel·la, algun capítol o passatge d'altres autors. Quina gosadia!, per no dir quines penques! Com si això fos una qüestió tan fàcil i normal i el públic tan babau com per creure-s'ho.

Veient que això no colava, va treure una altra excusa, no per més versemblant, més lamentable i més pobra. Ara resulta que el llibre no va ser ella qui el va escriure, sinó que ho va fer un altre per encàrrec seu i potser aquest -sempre segons ella-, vés a saber per quins ignorats motius, volent perjudicar la seva popularitat, conscientment, fou el culpable del plagi que l'hi ha ocasionat tant d'enrenou.

Això sí, la nostra dona no solament no se n'ha avergonyit de tot aquest afer, què val, sinó que continua com si res no hagués passat i com si ella en fos la injustament perjudicada. Pobreta!, quina culpa en té ella que un altre hagi volgut fer mal a la seva imatge, incomplint l'encàrrec que l'hi havia donat.

D'aquesta forma, les seves fans tenen un motiu per perdonar i seguir admirant a la seva aplaudida presentadora. La culpa no és d'ella, només faltaria!, és del "negre" que ella va contractar per a escriure-li la novel·la i que tan injustament la va trair.

Què voleu fer-hi!, és així! La popularitat, segons de quin tipus, té aquestes connotacions; el que per un altre qualsevol hagués estat motiu de dures crítiques i/o fins i tot objecte de rebuig popular, per a un personatge com la senyora de la qual parlem es transforma en un increment de la seva popularitat. És clar que en el cas que ens ocupa, però, el seu programa, dedicat als famosos -entre cometes- està ple de notícies semblants, que és el que avui ven i que més... agrada a un nombrós segment de la nostra societat. Com més enredat i sensacionalista millor i si s'hi barreja una bona dosi de morbositat, encara més.

Aquesta qüestió -no en podem dir valor- tan fugaç com és la popularitat, per a la consecució de la qual molts i moltes farien el que fos, no sempre premia a qui més la mereix, sinó al que més la busca i d'això n'és culpable, en poc o en molt grau, la societat en què vivim i, per consegüent, d'alguna manera, nosaltres mateixos. Hi pensem prou, en tot això?, o no! ●

Lluís Torner i Callicó

Què hi farem!, som humans

Amb les anteriors històries,
hem volgut deixar palès
que en aquesta vida
ben poc és allò que és.
Ben sovint, hi ha un moment
d'importants contrasentits,
sobre el que pensen uns
i el que d'altres han dit.
El que un ho veu negre,
un altre ho veurà gris.
Veritat o bé mentida
pot ésser molt relatiu.

Tot i que no hi ha conceptes
que demanen claredat,
com l'amor a la vida
o també, l'honestedat.

Sobre aquestes històries,
que abans hem relatat,
se'n desprèn bona prova
de la crua realitat.

Mostren la gran feblesa
de la nostra raça humana
per criticar els altres
o per cercar la fama.
Si en la primera història
l'arbre amaga el bosc,
la segona ens mostra
com, per la fama, val tot.

Uns reivindiquen un negre,
mentre en deixen morir tants.
L'altra treu una novel·la,
que l'hi han escrit, copiant!

Per més que passin segles,
els humans seguirem igual,
preocupant-nos, com sempre,
per les coses més banals! ●

Amants de la comunicació perfecta (*)

Sempre que comencem a escriure un text, asseguts davant un full en blanc, ens volten pel cap mil idees.

Personalment, sempre m'ha fascinat el món de l'ésser humà, els seus comportaments, sovint tan desconcertants, la manera que tenim de relacionar-nos amb les altres persones, em refereixo a la que jo considero la millor de les arts, la que per excel·lència sobresurt de les altres, l'art de la comunicació i relació amb els altres.

De fet, la necessitat que tenim de comunicar-nos és una cosa tan lògica que sovint no en som conscients. Volem expressar el que sentim, donar a conèixer a uns éssers determinats quelcom que portem dintre nostre, però crec que el més fascinant és que en el nostre cervell hi puguem guardar el record d'una realitat viscuda, unes sensacions úniques, que ningú més no ha viscut, només nosaltres, i que tot plegat ho vulguem explicar i fer-ho conèixer als altres mitjançant les paraules i els gestos del nostre cos, és l'única petita vàlvula de sortida per on es canalitzaran espurnes d'idees que el nostre interlocutor percebrà i ordenarà, i el més trist de tot és que, malgrat fer un esforç inhumà, mai no podrà tenir la idea exacta d'allò que nosaltres volíem comunicar-li inicialment.

Considero també que resulta molt trist que existeixin persones incapaces de dialogar, però no em refereixo al fet de poder viure una situació on dues persones es comuniquin paraules, equivalent a emetre sons, perquè crec que això és massa senzill; m'estic referint al nivell de conversa que puguin estar establint. Em refereixo al plaer de deixar-se conèixer i conèixer, al plaer d'enriquir-se mútuament i aprendre del que els altres han viscut, crear converses que produeixin coneixement, la dialèctica que ja en època de Plató era transcendental per arribar a la felicitat i a la coneixença del món real. I igualment em refereixo al plaer de sentir que si vols comunicar una angoixa o quelcom concret tens la certesa que el teu interlocutor encaixarà allò que li comuniquis i t'alleugirà el pes del problema, tot intentant buscar una solució si en té i si no, donant-te suport i fent-te notar que no estàs sol per afrontar aquell fet que et preocupa. I igualment si es tracta d'una alegria, omple veritablement adonar-se que la persona a qui li estàs comunicant aquella bona notícia és capaç no tan sols d'escoltar-te, sinó de voler compartir-la amb tu i alegrar-se també.

Considero que, en l'art de comunicar-se, la paraula escoltar és la base per poder parlar; a vegades, l'afany d'alimentar el nostre ego, posant per sobre de tot de la conversa el "jo" i permetent que el diàleg es converteixi en una mena de monòleg, ens fa incapaços d'adonar-

nos que potser el nostre egoisme evita que els altres puguin manifestar els seus pensaments i, a la vegada, ens priva a nosaltres mateixos de poder enriquir-nos amb el que els altres ens podrien donar.

Personalment, crec que el respecte és important en la comunicació, però també hi ha altres aspectes que sovint són imperceptibles i que regalimen de gran transcendència, com és el plaer d'utilitzar els braços i les mans mentre desenvolupem el nostre discurs; vénen a ser l'acompanyament musical d'una lletra i es mouen al ritme de cada paraula. I, a voltes, es crea una vincle més estret en el moment que donem un copet a l'espatlla de qui ens escolta, o li agafem el braç o amanyaguem la seva cara o, simplement, li allarguem la mà i l'estrenyem amb força. Tot plegat, permet una conversa més fluïda i envolta la situació d'acolliment.

Existeixen persones dotades de gran carisma per parlar, uns fent llargs discursos farcits d'idees i coneixements, altres poc parladors però de poques paraules i concises; tots ells creen el món de la comunicació, però, personalment, jo mitifico a aquelles persones que estan dotades de gran espontaneïtat i franquesa, com també a aquelles persones que tenen un do per l'humor, que sovint és l'arma perfecta per a aquell que viu un mal moment i una frase o comentari divertit li alleuja la tristesa.

M'agradaria, però, remarcar l'experiència de la coneixença de nous móns interiors o, millor dit, conèixer les persones però no per sobre, sinó aprofundint en el seu cor i descobrint com són per dintre. Crec que aquest fet és comparable als llibres; un llibre no es pot jutjar mirant el títol i el dibuix de la portada, sinó que cal llegir-lo i descobrir la història que explica. Crec que contemplant les persones des d'aquesta perspectiva pots adonar-te que ningú no es pot considerar mala persona per si actua d'una manera o altra; si coneixes el seu interior, que et permet tenir, malgrat ser minuciosa, una idea del seu passat i el seu present, t'adones que actua d'aquella manera perquè les circumstàncies de la vida l'han portat a ser i actuar així. D'aquesta manera crec que cap comportament humà cau en el buit, ans al contrari, tot reposa sobre una explicació.

Reitero que l'ésser humà és quelcom fascinant i que si a vegades ens preguntem el perquè de la nostra existència, el perquè de la vida, una de les respostes podria ser: *"estem en el món per enriquir-nos de les persones que ens acompanyen en el llarg camí de la vida i per gaudir entre molts plaers del de poder comunicar-nos"*.

Anna Pagès i Pibernat

(*) Text dedicat per l'autora a C.M.C.

Per què hem de vacunar-nos?

Vull aprofitar l'oportunitat que se m'ha ofert per dirigir-me a tots des d'aquestes pàgines de l'AMIC i fer una sèrie de reflexions sobre les vacunes, un tema de gran actualitat entre tota la població i que crec que té una gran importància des del punt de vista de la salut de tots els ciutadans.

La medicina ha anat evolucionant al llarg de la història, però sempre ha tingut com a eix fonamental quatre objectius:

1r.- Alleugerir el dolor del qui pateix i intentar curar-li la malaltia. *Medicina curativa.*

2n.- Reparar els danys i mutilacions que provoquen les malalties i els accidents. *Medicina reparadora.*

3r.- Alleugerir el dolor i l'ansietat, i consolar els qui pateixen malalties incurables. *Medicina pal·liativa.*

4t.- Intentar que no aparegui la malaltia o no es produeixin els accidents. *Medicina preventiva.*

De totes aquestes formes d'enfocar la malaltia, la medicina preventiva és la més rendible, atès que evita els sofriments i les discapacitats. La prevenció és un camp on intervenen moltes disciplines i està molt lligada al desenvolupament socioeconòmic de la població. Una bona prevenció és dotar la població d'aliments sans, d'aigua clorada i no contaminada, d'una educació sanitària en l'edat escolar, de polítiques de repressió contra les drogues i contra l'excés de velocitat, d'una política d'habitatges, de recollida d'escombraries, de depuració d'aigües residuals, d'evitar la contaminació atmosfèrica, etc.

En el camp de la medicina, una de les millors armes de què disposem per fer una autèntica prevenció són les **vacunes**. Molts de vosaltres haureu estat testimonis, sobretot les persones de més edat, dels casos de nens i persones adultes que morien o quedaven afectades de grans invalideses per haver patit la diftèria, la poliomièlitis, el tifus, el tètanus, la verola, la grip, el xarampió, la tos ferina, les galteres, la meningitis, etc.

La vacunació consisteix en la inoculació, ja sigui per via oral, intramuscular o subcutània, d'un microorganisme mort, inactivat, d'una part d'ell o bé d'un producte derivat del mateix. El cos respon produint una resposta immunitària específica i protectora contra aquella malaltia, però sense crear-li perill.

Algunes vacunes només s'administren un sol cop, de la mateixa manera que algunes malalties només es pateixen una vegada, altres, en canvi, s'han de repetir amb certa freqüència per "recordar-li" al nostre sistema immunitari que ha de crear defenses contra la malaltia o bé perquè l'organisme productor de la malaltia (grip) canvia i modifica la seva virulència.

Les primeres notícies que tenim sobre les vacunes es remunten a l'any 1000 a.C. a l'Índia, on s'inoculava a persones sanes material de les pústules de malalts

de verola. El primer intent científic de vacunació contra la verola va dur-lo a terme el cirurgià anglès Edward Jenner, que l'any 1796 va extreure material de pústules de "verola vacuna" a una grangera i va inocular-lo al nen de 8 anys James Phipps per, posteriorment, inocular-se ell mateix, quedant tots dos protegits davant la verola humana. A causa de l'origen de la malaltia amb la qual Jennes va obtenir el material per inocular, es va adoptar el nom de vacuna.

Una altra fita en la vacunació va portar-la a terme Louis Pasteur el 1885 quan va salvar la vida del petit Joseph Meister, que havia estat mossegat per un gos rabiós, inoculant-li material dessecat procedent del teixit nerviós d'animals rabiosos.

Actualment les vacunes estan en una fase de desenvolupament continuat, s'investiguen noves vacunes per malalties molt greus com la SIDA, es perfeccionen altres que tenien poca eficàcia o be produïen efectes adversos i en els últims anys hem assistit a la fabricació, i a la seva posterior incorporació al calendari de vacunacions, de vacunes de provada eficàcia, com la vacuna contra l'hepatitis B, contra la meningitis C o contra la pulmonia, per no parlar del gran impacte que ha tingut sobretot en la població de més edat la vacuna contra la grip.

Està demostrat científicament que les vacunes que actualment són a disposició de la nostra població són segures, eficaces i són la millor manera de lluitar contra múltiples malalties infeccioses. Malauradament, aquestes vacunes no arriben de la mateixa manera a tots els països i en aquells que tenen menys recursos econòmics els nens i adults segueixen morint-se de malalties que a Europa estan pràcticament eradicades.

Per totes les raons exposades i donat que tenim la sort de viure en un país amb un desenvolupament econòmic que ens permet disposar d'aquest bé tan preuat que són les vacunes, crec que, si som responsables de la nostra salut i de la dels nostres fills, tenim l'obligació de protegir i protegir-nos mitjançant les vacunes que ens aconselli el personal sanitari, que sempre serà a la vostra disposició per resoldre qualsevol dubte que es presenti. També és important recordar que junt a les vacunes, si volem viure sans i molts anys, hem de portar una "vida sana", de poc ens serveix vacunar-nos si anem a 160 km/h per la carretera o si fumem i ingerim alcohol en excés, si tenim una alimentació incorrecta o si no fem un mínim d'exercici. ●

Dr. Daniel López Corbacho
Cap Local de Sanitat

ABS -Anglès- Àrea Salut Comunitària

Roma, città aperta

Aquest any haurem pogut observar que en els mitjans de comunicació hi ha hagut una atenció especial cap a la ciutat de Roma, i més concretament a la Ciutat del Vaticà. Això ha estat amb motiu que durant tot l'any 2000 s'ha estat celebrant el dos mil aniversari del naixement de Crist, entre d'altres coses. Esdeveniment que té el nom de Jubileu 2000.

Alguns de vosaltres potser hi haureu anat aquest any, aprofitant-ho, i d'altres, potser esperareu a l'any que ve per fer-ho, aprofitant també que la ciutat no estigui tan plena de gent (de totes les maneres, sempre n'hi ha). Si és així, us escric quatre ratlles per tenir en compte a l'hora d'anar-hi.

Hi ha ciutats al món que, per molt que s'escrigui d'elles, mai no s'acabarà de dir tot. Aquest és el cas de Roma. Ciutat immortal, museu a l'aire lliure, ha estat font d'inspiració per artistes de tot tipus: escriptors, cineastes, pintors o arquitectes, entre altres.

La ciutat desprèn bellesa i vellesa per tots costats.

La bellesa és vigent a tot tipus d'obres d'art exposades a les mirades del visitant: monuments, edificis, teatres...

I la vellesa és la conseqüència que hi ha deixat el pas de la història. És una vellesa sovint exagerada, quasi ruïnosa, però envoltada de grans jardins, meravelloses places i pintorescos carrers. Això, lluny de fer mal d'ulls, li dona un toc d'exquisidesa impagable.

Només d'entrar a la ciutat, sigui amb cotxe, a peu o amb tren (gran estació, en tots els sentits), es pot detectar la manera que viuen els romans. Velocitat és la paraula exacta per definir la vida a Roma. Des de la rapidesa al parlar fins a la rapidesa al conduir, passant per la velocitat amb què caminen (quasi corren), tota la ciutat ha adoptat aquesta actitud, donant una sensació apocalíptica al sistema de vida.

La ciutat, però, deixant de banda el bullici i la

conseqüent contaminació, és impressionant. Una ciutat que té més de tres mil anys, i que se les ha vistes de tots colors, ha de tenir una forta personalitat per seguir mantenint la categoria de gran ciutat; Roma la té.

Per a un turista, és molt difícil visitar Roma sense una bona guia. Una ciutat que té més de 4 milions d'habitants, i que alberga una gran quantitat de meravelles per visitar, no es pot veure simplement "per sobre", sinó que val la pena, si es pot, d'agafar-se la visita amb calma i gaudir lentament dels plaers visuals i sensorials que ens ofereix la ciutat.

El primer que s'ha de fer és anar a una oficina de turisme i agafar tanta informació com es pugui, no deixar-se el mapa de la ciutat. El millor, en principi, és concentrar-se en els monuments més importants i, un cop "in situ", aprofitar per visitar altres coses que hi quedin pròximes. El que s'ha de tenir clar és quins són els llocs que no es poden deixar de visitar:

- El Coliseu i el Fòrum Romà (80 dC.): El Coliseu és l'obra arquitectònica més important de tot l'Imperi Romà. Antigament era un lloc on s'hi feien lluites de tot tipus, de gladiadors, naturalment, però també navals, es cobria l'arena amb fusta i s'omplia d'aigua. És impressionant, i per moltes vegades que s'hi passi per davant no et deixa de sorprendre. Actualment, i com moltes localitzacions de la ciutat, l'obra està molt bruta per l'excés de contaminació (fins fa poc, es feien servir els arcs interiors com a plaça giratòria per als vehicles) i per això sempre ens hi trobarem alguna bastida que ens tapa la seva visió total. L'entrada val unes mil pessetes, i cal dir que tota la bellesa està en l'exterior. Sortint del Coliseu ens trobem amb l'Arc de Constantí, que era una porta d'entrada al Fòrum i que, sorprenentment, està molt ben conservat. El Fòrum Romà queda al costat mateix del Coliseu i val la pena perdre's-hi una estona per contemplar i respirar l'autèntic

esperit de la Roma mil·lenària. El Fòrum, antigament, era el centre de negocis de Roma; eren negocis de tot tipus, tan comercials com socials o jurídics. L'espai que ocupa és de grans dimensions i no és d'estranyar, ja que era el centre administratiu de tot l'Imperi. Avui no es conserva cap edifici en peu, són tot ruïnes, però formen una de les postals més boniques de la ciutat.

• El Vaticà (+/- 1600 dC.): Independentment del grau de religiositat de cadascú, no es pot deixar de visitar una obra tan impressionant com aquesta. És el temple religiós més gran del món (hi caben 60.000 persones) i, juntament amb els museus i les parts colindants de l'edifici, formen un complex religiós i turístic que no passa desapercebut al visitant. S'entra per la Plaça de Sant Pere, que va ser dissenyada per Bernini i que està al mateix nivell de bellesa arquitectònica que el temple. L'església de Sant Pere va ser construïda durant uns 120 anys per diferents arquitectes i ho van fer sobre la basílica que havia fundat l'emperador Constantí dedicada al mateix sant; la qual s'havia edificat sobre les restes de l'apòstol. Cal dir que l'entrada és gratuïta. Un cop acabada la visita al temple, és recomanable anar a visitar el recinte dels Museus Vaticans, dividits en diferents etapes cronològiques que van des de l'antiguitat al Renaixement. Són un conjunt de 14 museus que es poden veure en una visita llarga (4 hores) o una de curta (2 hores). Totes dues visites acaben quan arribem a la Capella Sixtina, que conté els frescos més importants del Renaixement, que Miquel Àngel va pintar boca a baix, i inclou l'escena del Judici Final. L'entrada als museus val unes 1.200 pessetes.

• Centre històric de Roma: Són un conjunt de places i carrers que formen el casc antic de Roma. S'hi concentra la vida social i comercial de Roma d'avui en dia. Es

podria equiparar amb el Fòrum Romà de l'antiguitat. L'eix central comença a les escales de la Plaça d'Espanya, una escala barroca que té la ciutat als seus peus i que és el punt de reunió de molta gent i l'entrada a la Roma més comercial. D'allà, i sempre a peu, s'arriba a la Fontana di Trevi, una font impressionant, la més gran de la ciutat, i que va ser immortalitzada per Fellini a la pel·lícula "La Dolce Vita". Després d'haver demanat un desig a la font (s'hi tira una moneda), ens dirigim a la Plaça Navona, una de les més grans de Roma, de forma rectangular, i centre artístic a l'aire lliure. Allà, nit i dia, s'hi concentren pintors, mims, malabaristes, músics i gent anònima que fan que la plaça sigui la més viva de la ciutat. I per últim, de camí, ens trobarem, enmig de carrers estrets, el Panteó, una obra colossal que està força oblidada pels romans; la causa: és el mausoleu dels últims reis d'Itàlia, no gaire populars entre els italians.

Aquestes tres zones de la ciutat són les que no es poden deixar de veure, però, naturalment, la ciutat és molt gran i abundant en obres arquitectòniques per visitar: el Castell de Sant Angelo (mausoleu de l'emperador Adrià), la Plaça del Popolo (on hi ha les millors vistes de la ciutat), el Trestevere (un barri pintoresc on hi viuen els romans de sempre i on hi ha Santa M. del Trestevere, la primera església del món consagrada a Santa Maria). I sobretot, mentre es fan les visites per la ciutat, no deixar de fixar-se en moltes de les fonts que té Roma (més de 100), i que són tan nombroses com boniques.

Així doncs, si decidiu anar a Roma, no us preocupeu si quan marxeu teniu la sensació d'haver-vos deixat alguna cosa per veure, que segur que hi tornareu.

Dani Peracaula Puigdemont

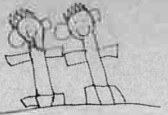
Fotografia del carrer de Sant Ramon de l'any 1921. L'actitud expectant de la mainada fa pensar que a principis de la dècada dels anys 20 la presència d'un fotògraf professional al poble era tot un esdeveniment.

Imatge del mateix carrer de Sant Ramon en un dia plujós de l'any 1965. A la fotografia s'aprecia que a mitjans de la dècada dels 60 algun bonmatinenc ja podia presumir de tenir un 600.

La fotografia d'en Josep Pérez i Raventós deixa constància de l'estat actual del carrer Sant Ramon de Bonmatí.

El Pare Noël a Bonmatí

Durant les diades nadalenques, el Pare Noël aprofita la seva visita a Bonmatí per reposar una estona i posar els peus en remull, tal com s'aprecia a la fotografia (foto: Benet Valentí).

“Quan moren moltes branques d'aulina, moren també moltes dones”.

Aquesta dita, recollida a Espinavessa, té una raó de ser: de l'alzina, (*Quercus ilex*) de la família de les fagàcies, se n'ha fet -i se'n fa- un ús extern per a irrigacions vaginals, en cas d'inflamacions uterines.

L'alzina figura entre els primers arbres de grans dimensions i longevitat. Simbòlicament, a la Bíblia (Gn 12,6; 13,18; 35,8; Is 6,13; 61,3; Am 2,9; Za 11, 1-3) és un bé de Déu i signe de justícia i de fortalesa. La fama de l'alzina, doncs, li ve de lluny i quan encara a Borrassà s'escolta “*Any de brancs secs a les aulines, any de desgràcies*” es corrobora la divina simbologia. Al Llemosí, per indicar que una collita abundosa de glans assenyala una bona collita de tota mena de fruits per a l'any vinent, diuen:

*“Quand d'agalns i a annado
fai boun seména touto l'annado”.*

Així mateix, els francesos diuen:

*“An qui produit trop de glands
pour la santé n'est pas bon an”.*

I els italians:

*“Anno ghiandoso,
anno cancheroso”.*

Observem, doncs, com l'Europa hereva del cristianisme perllonga, a través de la llengua popular, el llegat antic. Més curiositats encara: a Mataró contem que si es fa passar un criatura trencada pel tronc d'una alzina esberlada de dalt a baix, a les dotze de la nit de la vetlla de Sant Joan, se li cura la trencadura. Perquè la cura sigui segura, cal que les dues persones que es passen la criatura de l'una a l'altra siguin un home que es digui Joan i una dona que tingui per nom Maria.

L'escorça de l'alzina és astringent i les glans torrades, estomacals i combatien l'escorbut -per això, en època de molta fam l'impuls de moltes persones era menjar força glans-.

Desitgem a tots els lectors que “*essent més forts que una alzina*”, retardin tant com puguin “*fer un pet com una gla*” o “*fer un pet com una cassanella*” -la cassanella és l'agalla que fan els roures i les alzines a causa de les picades de certs insectes-.

I a tots els noucasats, “*a bacó bruniyor, la gla millor*”. Ho podem comparar amb el castellà “*El cerdo más ruin se lleva la mejor bellota*”, que s'aplica generalment a l'home petit que es casa amb una bona pubilla o moxa. ●

Dolors Vilamitjana

Gastronomia

Flam de coco

Ingredients:

3 ous, 100 grs. de coco, 1 pot petit de llet condensada i la mateixa quantitat d'aigua.

Preparació:

Se separen els rovells de les clares i es barreja la llet amb els rovells, l'aigua i el coco ratllat.

En una flamera, posar-hi sucre cremat i abocar-hi tota la barreja.

Posar-ho a coure al “bany maria” uns 30 minuts.

??????????

Col·locant a cada requadre una síl·laba que permeti formar tres paraules diferents, apareixerà el nom d'un estat europeu.

E CIÓ
CA RA
ME TAR

A DA
CA IR
RE NA

A GANT
EM CAR
CO CA

RE LAR
MA DA
EN RA

Solucions:
DI-NA-MAR-CA

????????????

Completar, amb les vocals que hi falten, el poema de la gironina Margarita Colom, del seu llibre "Girona... es deia Girona".

PL_J_ D'_R D_ L_ D_V_S_

M_T_L_G_C_ D_LS D_S_

_MB V_TR_LLS C_L_R D_ T_RD_

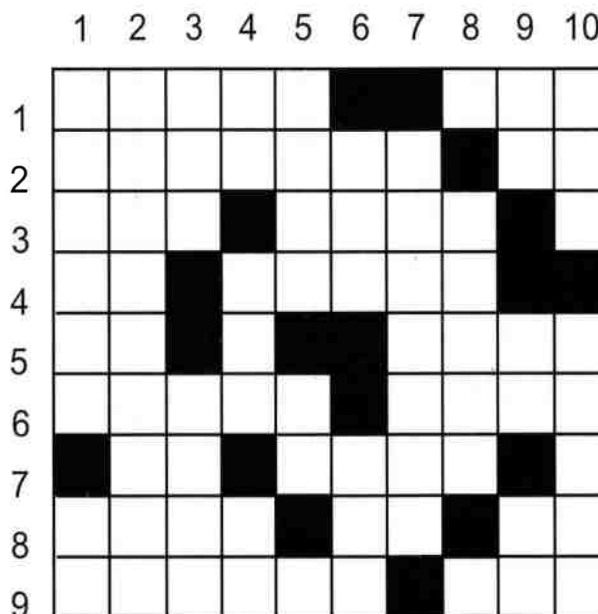
Q_ _M D_R_N_L P_NS_M_NT.

Solucions:
Pluja d'or de la Devesa,
mitològica, dels déus,
amb vitralls color de tarda
que em dauren el pensament.

Mots encreuats

HORITZONTALS: 1- Paper escrit adreçat a una persona. Extremitat d'ocell. 2- Lligam afectuós entre amics. El que excel·leix en un esport. 3- Invident. Poc freqüent, fem. 2a vocal. 4- Símbol de l'erbi. Amb aversió. 5- Mitja rima. Símbol de carboni. Lloc destinat a espectacles públics. 6- Representa personatges al teatre o al cinema. Defecte o imperfecció. 7- Síl·laba militar. Municipi de la Selva. Punt cardinal. 8- Temps del verb anar. Municipi de l'alta Cerdanya. Nota musical. 9- País d'Amèrica Central. Membrana molt tènue.

VERTICALS: 1- Conjunt d'animals caçats. 1a i 16a lletres de l'alfabet. 2- Natural d'Amèrica, fem. 3- Que té molts diners. Sèrie de vagons arrossegats per una locomotora. 4- Dues consonants. Anàtid, al revés. La meva. 5- Pati interior. Nom de lletra grega. Consonant. 6- Riu suís. Afanya amb esforç. 7- Vehicle automòbil per a feines agrícoles. 8- 1a vocal. Avivar el foc. Consonant. 9- Nota musical. Dígraf. Símbol del ferro. 10- Ruc. Conducte artificial per fer-hi passar aigua.

Solucions:
HORITZONTALS: 1- Carta. Ala. 2- Amistat. As. 3- Cec.
Rara. E. 4- Et. Aïrat. 5- Ri. C. Circ 6- Actor. Tara. 7- Ar.
Osor. N. 8- Anem. Ur. Fa. 9- Panama. Tel.
VERTICALS: 1- Cacera. Ap. 2- Americana. 3- Ric. Tren.
4- Ts. Aco. Ma. 5- Atri. Or. M. 6- Ar. Sua. 7- Tractor. 8- A.
Altar. T. 9- La. RR. Fe. 10- Ase. Canal.

IMPREMTA PÀGES, S.A.

**DISSENY GRÀFIC - PREIMPRESSIÓ
IMPRESSIÓ ÒFSET - LLIBRES - REVISTES
PROGRAMES FESTA MAJOR
CARTELLERIA - ENCUNYS
PLASTIFICATS**

**FABRICACIÓ PRÒPIA DE
PAPER PER A ORDINADOR**

c/ Can Planas - Paratge Ca l'Aulet s/n
17160 **ANGLÈS** (Girona)
Tel. 972 42 01 07* (3 línies) - Fax 972 42 22 67
E-mail: impremtapages@mx4.redestb.es